

FÖRSVAR UTBILDAREN

**Håll dig uppdaterad
vid kris och krig**

– Här är apparna du behöver

INNEHÅLL nr 3 2026

OMSLAGSBILD:
Apparna 112 och Kris-
information ger tillförlitlig
information som håller
dig uppdaterad under
kris och krig. På sidan
16 och 17 får du veta
allt om hur de fungerar.
Foto: Prathankarnpap /
Shutterstock.com (bilden
är ett montage)

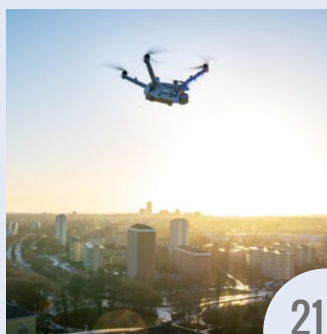

- 3. LEDAREN
- 4. Civila skyddsvakter i gråzonen mellan krig och fred
- 6. Svenska soldater försvarade Finland i Natoövning
- 8. Uppskattad soldatutbildning för civilanställda
- 10. NYTT FRÅN KANSLIET
- 11. INFORMATION FRÅN FÖRSVARSSUTBILDARNA
Demokrati och inspiration på årets riksstämman
- 12. TOTALFÖRSVARSSINFORMATION – FOI
Vem vill göra värnplikten i Sverige?
- 14. UNGDOM
"Ungdomarna vill ha äventyr"
- 16. ÖKA DIN FÖRMÅGA
Två appar som hjälper dig vid kris och krig

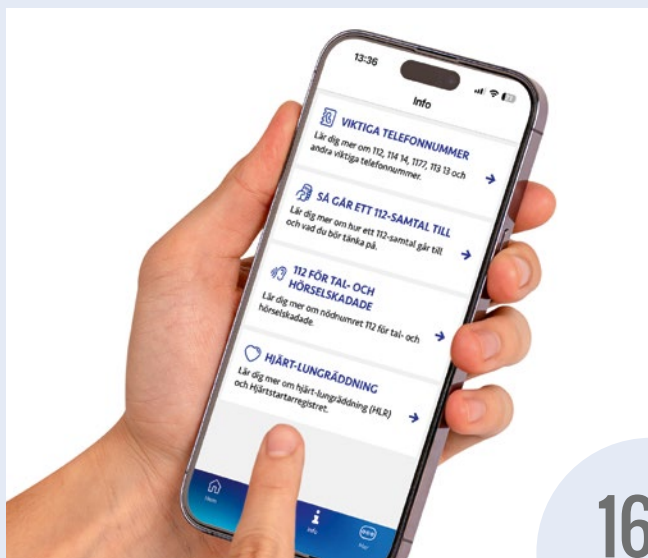
- BEREDSKAPSSEKTORER
- 18. Elen, drivmedlen och datan – systemen som bär Sverige
- TEKNIK
- 20. Snabbare på plats i skarpt läge
- 22. NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN
- KRÖNIKAN
- 26. Tillsammans är vi starka
- PROFIL
- 27. Målet är att fler ska kunna rädda liv
- 28. NOTISER OM TOTALFÖRSVARET

12

21

16

FÖRSVARSS UTBILDAREN

Tidningen är utgiven av
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE: Generalsekreterare, Bo Stennabb
CHEFREDAKTÖR: Kristoffer Bäckström, Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se
REDAKTÖR: Anna Widerberg. REDAKTIONSSSEKRETERARE: Anna Karlsson
LAYOUT OCH TRYCK: www.ClearDesign.se

MANUSSTOPP: Manusstopp för nr 4 2026 är den 31 juli 2026
UPPLAGA: Upplaga ca 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2026

TOTALFÖRSVARET – ETT GEMENSAMT ANSVAR MOT EN LJUSARE TID

Foto: Anna Karlsson

SÄKERHETSLÄGET I VÅR OMVÄRLD har under lång tid präglats av osäkerhet. Det som tidigare uppfattades som avlägset, eller till och med osannolikt, är i dag en del av vår vardag och totalförsvaret har därför fått en mer framträdande plats i både den politiska debatten och i människors medvetande. Slutsatsen är gemensam: vår förmåga måste stärkas långsiktigt och brett, och den måste bygga på samverkan mellan civila och militära delar av samhället.

DET HANDLAR OM MÄNNISKOR

Under våren har vi kunnat ta del av positiv rapportering om hur totalförsvaret stärks genom en mängd olika åtgärder. Bland annat har regeringen presenterat ett beredskapspaket om cirka 1,4 miljarder kronor för investeringar som ska öka kommunernas och regionernas förmåga att utföra sina uppgifter även under höjd beredskap och ytterst krig. Det är också tydligt att tonen i rapporteringen har förändrats: skiftet från planering till genomförande betonas – men också att takten måste hållas uppe.

För mig är det tydligt att totalförsvaret ytterst handlar om människor. Om kunskap, engagemang och ansvarstagande. System, planer och strukturer är viktiga, men utan människor som förstår sin roll och är beredda att bidra blir förmågan aldrig starkare än papperet den är skriven på. Därför är utbildning, övning och möten mellan olika aktörer så avgörande – de skapar både kompetens och tillit.

Försvarsutbildarna har här en central uppgift. Genom våra utbildningar och vår närvaro runt om i landet bidrar vi till ett mer robust samhälle. Varje kursdeltagare, instruktör och förtroendevald är en del av helheten och stärker totalförsvaret i praktiken. Det är ett ansvar vi tar på stort allvar, och som jag möter med både stolthet och ödmjukhet.

MÖT DE SOM BIDRAR

Som vanligt kan ni läsa mer om den verksamhet vi inom Försvarsutbildarna genomför för att leva upp till detta ansvar längre fram i detta nummer. Ni får också lära känna en del av de individer som bidrar till denna insats, lära er mer om totalförsvaret och vad du som individ kan göra för att öka din egen förmåga.

Samtidigt går vi nu in i en ljusare årstid. Varmare väder, längre dagar och mer sol ger ny energi och bättre förutsättningar för verksamhet, möten och utbildningar. Ljuset och värmen påminner oss om vad totalförsvaret ytterst ska värna: ett öppet och fritt samhälle där människor kan leva, verka och engagera sig tillsammans. Ett tydligt exempel på det sistnämnda återfinns i detta nummer med ett reportage från vår riksstämma som genomfördes i Tylebäck slutet av maj.

Allvaret och osäkerheten i omvärlden består. Men genom kunskap, gemenskap och framtidstro fortsätter vi att bygga förmåga – steg för steg, tillsammans. På så sätt bidrar vi alla till en ljusare framtid...oavsett årstid.

BO STENNABB, generalsekreterare

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ADRESS: Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS: Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON: 08-587 742 00

E-POST: forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA: www.forsvarsutbildarna.se

ADRESSÄNDRINGAR:

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

Alternativt, mejla via:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

CIVILA SKYDDSVAKTER I GRÅZONEN MELLAN KRIG OCH FRED

Instruktören Zendry Svärdskrone lär ut "skuldergrepp" som är en fysisk kontrollteknik, ofta använd inom polisen och av skyddsvaktvakter, där en persons arm vrids upp på ryggen för att fixera eller leda personen. Foto: Beata Hansson

Skyddsvaktens uppgift är att bevaka skyddsobjekt mot sabotage, spioneri, terrorism och grovt rån. Försvarsutbildarnas utbildning av skyddsvakter riktas även mot höjd beredskap och krig, alltså lite annat fokus än hos vaktbolagen.

I MITTEN AV APRIL genomfördes Skyddsvakt – civil del 1 i Försvarsutbildarnas regi på Väddö utanför Stockholm.

Yngst i sällskapet är 49-åriga Peter Nilsson från Trelleborg. Han har just ägnat den första delen av dagens kafferast till att gå ut i snåren och fota vårens första snokar som ligger och solar sig i stenröset utanför kurslokalen.

VILL SE TYDLIG MENING

– Jag är en person som går mina egna vägar. Jag behöver se tydlig mening med allt jag gör. Det är kanske därför jag nästan alltid varit egen företagare, men jag tycker också det är viktigt med lagarbete som ju krävs för att skydda landet från främmande makt. Att göra det här ger lite balans i mitt liv. Det materiella har jag nog av, säger Peter Nilsson, som när kursen väl är avslutad kan se tillbaka på några intensiva dagar där värdefulla möten med olika slags personer från alla delar av landet, varit en viktig del.

– Jag ser fram emot att gå steg 2 i höst och förhoppningsvis få träffa alla igen. Känslan att kunna ställa upp i ofred eller krig känns viktig. Jag vill verkligen vara rustad för att bidra om det behövs.

Äldst på kursen är Anders Sandell, 59 år från Barsebäck, som när han pustar ut efter en tuff lektion i ingripande berättar att han för ett par år sedan avyttrade ett större företag där han var koncernchef.

Peter Nilsson tycker att frivilliguppdragen ger balans i hans liv. Foto: Beata Hansson

Anders Sandell gläds åt hur sammansvetsad gruppen blivit under kursdagarna. Foto: Beata Hansson

Sedan dess har den disponibla tiden ägnats till frivillig- arbete inom sjöräddningen. Och frivilligheten har gett mersmak. När han såg Försvarsutbildarnas annons om behovet av civila skyddsvakter tvekade han inte.

SOCIALA UTBYTET VIKTIGT

–Nu finns det tid för mig att ge mitt bidrag till samhället och kunna gå denna utbildning, säger Anders Sandell och nickar mot sina kurskamrater som dricker kaffe vid bordet bredvid oss. Han konstaterar att gruppen är väldigt homogen. Bara män i hans egen ålder. Även om erfarenheterna alla bär med sig är skilda och ger bra input i olika diskussioner, saknar han andra bakgrunder och kunskaper, inte minst från kvinnor och de yngre. Därmed inte sagt att diskussionerna blir enahanda och det sociala utbytet är en viktig del av utbildningen för honom.

När vi pratas vid igen efter utbildningens slut, kan han konstatera att gruppen verkligen hann bli sammansvetsad under denna vecka på Vaddö.

– Jag fick många nya vänner och vi skapade en sammanhållning som kommer att bli viktig. Att vara frivillig skyddsvakt under höjd beredskap eller krig är såklart en personlig risk där vi riskerar våra liv, men för mig är det viktigt att försvara de värden som Sverige står för. Vi har under de senaste 35 åren levt i en värld där vi kanske tagit detta för självklart men invasionen av Ukraina har blivit ett uppvaknande. Frihet kommer inte gratis, säger Anders Sandell.

Kurschefen Fredrik Torkildsen jobbar till vardags på Lunds universitet där han utbildar civila dröner- och trafikpiloter och gör uppdragsutbildningar åt Försvarsmakten. Han brinner för att utbilda och pratar med värme om känslan att få träffa före detta kursdeltagare efter några år och märka att kunskaperna sitter kvar, vilket gör att han känner att han faktiskt har kunnat bidra med något.

Han håller med om att gruppen vi har omkring oss på många sätt är väldigt homogen.

– De som är med oss på Vaddö nu representerar inte riktigt vår befolknings mångfald, även om de alla besitter unika erfarenheter, säger Fredrik Torkildsen som vill stävja konservativa synsätt, inte minst gällande stereotypa könsroller. Av såväl demokratiska som folkförankringsskäl hade idealet varit en mer representativ grupp, där även andra generationens svenskar, kvinnor och yngre finns med. Flera perspektiv gynnar förmågan att lösa problem.

Han förstår att det är svårt för många att komma loss, men tillägger att även om man är mitt i livet med barn och karriär, behöver man tänka på vad fred och frihet innebär för den kommande generationen.

VAD KAN GÖRAS BÄTTRE NÄSTA GÅNG?

När han en vecka senare lämnar Vaddö reflekterar han självfallet över vad de ska ta med sig från denna första utbildning av skyddsvakter. Vad kan göras bättre nästa gång?

– Vår utbildning skiljer sig från den utbildning skyddsvakterna på bevakningsbolagen får. Här utbildar sig frivilliga för ett ansvar, men det är inte ett vanligt jobb. De blir skyddsvakter som ska jobba i gråzon. Mot hybridhot, antagonist, terror och ytterst krig. De ska stå i frontlinjen och möta faran, innan polis eller försvarsmakt är på plats.

– Att stå upp för friheten innebär ytterst att riskera sitt eget liv, säger Fredrik Torkildsen och betonar att den tillit och det förtroende skyddsvakter emellan skapar, är på en annan nivå. Det blir en mental resa för de som går utbildningen att komma till full insikt till detta.

TEXT: BEATA HANSSON

Kurschef Fredrik Torkildsen som till vardags jobbar på Lunds universitet, brinner för att utbilda även på fritiden. Foto: Privat

● fakta

Försvarsutbildarna har sedan 2021 utbildat civila skyddsvakter åt ett antal olika aktörer inom totalförsvaret.

Utbildningen av skyddsvakter är anpassad för höjd beredskap och krig i samråd med Polismyndigheten. I utbildningsplanen ingår oftast även Civil sjukvård, Civil beredskap, CBRN intro och RAKEL. Dessa finns också hos Försvarsutbildarna med stödjande riksorganisationer.

Deltagare måste vara ostraffade, inte ha skulder hos Kronofogden samt vara svenska medborgare. Utöver det tittar man på lämplighet.

Utbildningen är fastställd i Polisen författningssamling, FAP 694-1, ett officiellt dokument som reglerar utbildningens omfattning i detalj och utrustningen skyddsvakten får bära. De konkreta lektionerna godkänns sedan av Länsstyrelsen.

I grundutbildningen ingår beväpning med batong och handfängsel. Skjututbildningen motsvarar den standard som de värnpliktiga har.

SVENSKA SOLDATER FÖRSVARADE FINLAND I NATOÖVNING

Från 34 minusgrader till töväder och snö upp till midjan. Den återkommande Natoövningen Cold Response i Nordkalotten bjöd på flera utmaningar när det gällde vädret. För svensk del var det första deltagandet som fullvärdig Natomedlem – och resultatet blev över förväntan.

DEN NORSKLEDDA STORÖVNINGEN Cold Response är en av Natos viktigaste vinterövningar. Under två veckor i mars deltog 4 000 svenskar i övningen som totalt omfattade cirka 26 000 soldater från 14 Natoländer. Det svenska deltagandet bestod av markstridskrafter i form av den fjärde brigaden, huvudsakligen med soldater från Skaraborgs regemente P4, samt olika förband i Flygvapnet.

– Cold Response är en oerhört viktig övning både för armén och Försvarmakten i stort. Sverige har varit med ända sedan starten 2006, men det här är första gången vi deltagit som fullvärdiga Natomedlemmar, säger överste Peter Andersson, chef för fjärde brigaden vid P4.

Själva platsen för övningen – den norska, svenska och finska delen av Nordkalotten – är ett glesbefolkat, vidsträckt område med stora slätter och begränsad infrastruktur. De svenska marktruppernas uppgift var att försvara en finsk gränsstad under attack från Ryssland.

– Det finns bara en gräns som är viktig just nu och det är gränsen mot Ryssland. Med den här övningen har vi tydligt demonstrerat vår förmåga att kunna verka i ett gränsland till Ryssland i skarpt läge med en hel brigad, säger Peter Andersson.

EXTREMA VINTERFÖRHÅLLANDEN

Som förberedelse inför Natoövningen höll man först en veckolång övning i Boden, Vintersol, där de svenska förbanden från sammanlagt åtta olika regementen fick möjlighet att samöva. För de båda

soldaterna Oliwer och Noel som är stationerade på P4 var det första övningen under så extrema vinterförhållanden.

– För mig var det första kontakten med den typen av kyla, speciellt under Vintersol då det var ner mot 34 minus-

grader. Men efter så många år i Försvarmakten vet man ändå vad som krävs, att det gäller att vara noga med att byta kläder och hålla sig varm, säger Noel som gjorde sin värnplikt på Södra skånska regementet P7 för sju år sedan och sedan dess varit anställd på P4.

Både han och Oliwer tillhör ett kompani utrustat med Stridsfordon 90, där Noel är fordonsskytt och Oliwer stridssjukvårdare. Besättningen består av vagnchef, fordonsskytt, förare och en skyttegrupp på sex personer som sitter i stridsrummet baktill och kan sitta av för att strida till fots. Eftersom platsen att förvara personliga prylar på är ytterst begränsad – man har i princip bara sin egen stol – gäller det att packa och använda sin utrustning smart.

– Problemet är när det blir avsittning. Då behöver man kunna byta om, för annars blir man jättesvettig och sedan blir det jättekallt när man ska stå stilla igen. Så när man ska röra på sig kan det vara bättre att byta om till kläder som redan är blöta, säger Oliwer.

Huvuduppgiften för dem under övningen var att understödja stridsvagnarna och se till att de inte blev utskjutna.

– Stridsvagnarna tar de stora vägarna och vi tar skogen. Beroende på vad vår kompanichef vill att vi ska göra kan vi till exempel försvara en skogslinje genom att först ställa upp vagnarna där och sedan skicka ut skyttesoldater på spaning till fots. I Skövde går det ganska fort, men i Finland där det var midjedjup snö var det besvärligt att ens ta sig fram tio meter till fots. Därför utgick vi mer från fordonen och använde stridsluckorna för spaning och strid, berättar Oliwer.

De rikliga snömängderna på träden blev en annan utmaning.

– Eftersom vi kör uppluckade största delen av tiden blev det väldigt mycket snöras in i vagnarna när vi körde mot träden. Det gjorde att det byggdes upp jättemycket snö där och att det blev väldigt kallt när den smälte, säger Oliwer.

UNDVIKA UPPTÄCKT

Under två av nätterna sov de i sina fordon.

– Om det vore krig skulle vi inte sätta upp några tält eftersom drönare lätt kan upptäcka dem. Så det är bra att vi får träna stridsdygn när vi sover i vagnarna också, säger Oliwer.

En framgångsrik strategi för att undvika upptäckt som man använt i Ukraina har varit att gömma fordonen i tomma lador och industrilokaler under natten.

Brigadchef Peter Andersson.
Foto: Peter Lundqvist

– Problemet i Nordkalotten är att vi har Europas största övningsfält men väldigt lite byggnader. Satelliterna har dessutom stor förmåga att upptäcka spår i snön. Det betyder att det krävs ett oerhört stort arbete att undgå upptäckt och att det är något vi måste fortsätta att öva på, säger Peter Andersson.

I den delen av övningen som den fjärde brigaden deltog i ingick förband från Finland, Storbritannien, Italien, Frankrike och USA.

– Det var intressant att se hur de andra nationerna tänker och vilka strategier de använder. Vi mötte till exempel finska gränsväktare som var otroligt duktiga. Jämfört med oss jobbade de i mycket mindre förband och lite mer okonventionellt. Det kunde till exempel komma någon på snöskoter i full fart med en robot från ett håll och sedan ytterligare en från något annat håll. På så vis blev de svåra att ha koll på även om vi klarade oss bra, säger Noel.

SAMORDNING AV REGLER

En viktig del av övningen handlade också om transporten av fordon, utrustning och soldater, först till Boden och därefter mellan Boden och Finland. Båda omgångarna tog ungefär fem-sex dagar.

– För närvarande har vi olika regler mellan Sverige och Finland när det gäller transporter och hur tunga ekipagen på vägarna får vara. Nu håller myndigheterna i de nordiska länderna på och ser över det här tillsammans. Det här är sådant vi inte hade en tanke på innan vi gick med i Nato. Och det är också därför det är så viktigt med den här typen av övningar. Vi behöver öva, testa och träna på vad som funkar och inte, säger Peter Andersson.

De svenska soldaternas uppgift under Nato-övningen Cold Response var att försvara en finsk gränsstad under attack från Ryssland. Foto: Noel

VAD ÄR DU MEST NÖJD MED NÄR DET GÄLLER ÖVNINGEN?

– I ett skarpt scenario måste vi kunna hålla terrängen tillräckligt länge tillsammans med Finland för att få hjälp via Natos artikel 5¹. Jag har sagt till mina officerare och soldater att om vi inte kan klara det, varför skulle någon annan vilja komma till vår hjälp? Genom den här övningen har vi demonstrerat vår förmåga att verka tillsammans med våra allierade och därmed höja tröskeln för ett angrepp från Ryssland. Det gick väldigt bra för brigaden och jag är oerhört stolt över mina underställdas förmåga att leverera effekt, säger Peter Andersson.

TEXT: SARA BERGQVIST

● fakta

NATOÖVNINGEN COLD RESPONSE 2026

Deltagare: Cirka 26 000 soldater från 14 Natoländer, varav 4 000 från Sverige.

Plats: Norska, svenska och finska delen av Nordkalotten.

Tidpunkt: Inledande övningen Vintersol 13–25 februari och Cold Response 9–22 mars.

1) Natos artikel 5 innebär att ett väpnat angrepp mot ett medlemsland ses som ett angrepp mot samtliga och att de andra medlemmarna då är skyldiga att hjälpa till.

Under GSU lär sig deltagarna bland annat att bära uniform på rätt sätt och att bo i fält. Foto: Thommy Göransson

UPPSKATTAD SOLDATUTBILDNING FÖR CIVILANSTÄLLDA

Grundläggande soldatutbildning, förkortat GSU, är en utbildning för Försvarsmaktens civilanställda. Försvarsutbildaren har samtalat med några inblandade i de GSU som genomförts på FMTIS, Försvarsmaktens Telekommunikations- och Informationssystemförband.

MAJOR CHRISTIAN LINDBERG, beställare av de GSU som genomförs för FMTIS civilanställda, förklarar bakgrunden:

– Som civilanställd blir du krigsplacerad i Försvarsmakten, vilket innebär att du klassas som kombattant enligt folkrätten. Därför är vi skyldiga att utbilda vår personal så att de känner till sina rättigheter och skyldigheter. Dessutom vore det oetiskt av oss att placera våra medarbetare i en militär kontext utan att ge dem en rimlig förmåga att ta vara på sig själv i den miljön.

Christian fortsätter:

– Den tre dagar långa kombattantutbildningen är grunden i detta. Den är obligatorisk för alla som inte tidigare gjort värnplikt eller annan militär grundutbild-

ning och omfattar bland annat sjukvård, folkrätt samt grunder i CBRN-skydd (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel).

– När man genomfört den kan man gå vidare med GSU. Det är en frivillig utbildning som i första hand är riktad till den personal som har arbetsuppgifter utanför de bevakade garnisonerna och därmed även kan behöva viss förmåga i strid för att skydda sig själv och sina arbetskamrater om en sådan situation skulle uppstå.

VAD ÄR GSU?

Per-Eric Haraldsson, kapten och pensionerad yrkesofficer samt kurschef på ett flertal GSU:

– Det är i princip samma innehåll som i en GU-F (Grundläggande soldatutbildning för frivilliga) avsedd för blivande specialister i Hemvärnet. Förutom sjukvård, CBRN och andra grundläggande soldatförmågor läggs stor vikt vid vapentjänst, för fast anställda har det varit Ak5 som gällt hittills. Vissa grunder i strid ingår också, precis som i en GU-F.

– En annan viktig del är att man ska kunna "föra sig" i ett militärt sammanhang, exempelvis bära uniform på rätt sätt, bo i fält och liknande.

» DET FINNS ETT SYFTE MED ALLT MAN GÖR OCH EN TYDLIG BEFÄLSORDNING MED REGLER ATT FÖLJA.

Johanna Tunberg, sektionschef på FMTIS systemförvaltningsenhet och kursdeltagare

SKILLNADER MOT GU-F

– Den stora skillnaden är att anställd personal är arbets-tidsreglerad, menar Per-Eric.

– Detta påverkar genomförandet i hur länge vi håller på varje dag.

FÖRSVARsutbildarnas ROLL

– När vi för sju år sedan blev ålagda att genomföra GSU med våra anställda var det trögt att komma i gång eftersom detta påverkade vår ordinarie verksamhet negativt, erkänner Christian. Särskilt eftersom vi inte har strid som huvuduppgift är det svårt för oss att bedriva dessa utbildningar i egen regi, och Försvarsmakten i övrigt har inte resurser att stötta oss.

– Efter ett tips fick jag kontakt med Försvarsutbildarna och sedan 2022 har vi anlitat dem för att genomföra kombattantutbildning med 567 medarbetare och GSU med 175.

Johanna Tunberg jobbar som sektionschef på FMTIS systemförvaltningsenhet. Hon genomförde sin GSU i maj 2024 på Camp Ånn i Jämtland:

– 'Äntligen' tänkte jag när jag fick veta att jag skulle genomföra GSU, jag hade velat detta ända sedan jag började i Försvarsmakten, konstaterar hon.

FMTIS är lite av en stödfunktion, och Johanna säger:

– Förutom de rena kunskaperna från GSU gör utbildningen även att jag bättre förstår det stora sammanhanget i Försvarsmakten, alltså får bättre insikt i vardagen för de kollegor som jobbar med mer direkt krigiska uppgifter.

POSITIVT RESULTAT

De tre intervjuade får några avslutande ord vardera:

– Deltagarna är över lag otroligt positiva. Några är kanske lite tveksamma i början, men vi startar lugnt och stegrar efter hand, menar Per-Eric, medan Johanna framhåller att:

– Jag uppskattade det tydliga militära sammanhanget. Det finns ett syfte med allt man gör och en tydlig befälsordning med regler att följa. Det blir på något sätt väldigt enkelt att genomföra de uppgifter man blir tilldelad.

Christian får det allra sista ordet:

– Vi (FMTIS) hade från början en utbildningsskuld. Vi genomför sex kombattantutbildningar och fyra GSU årligen. I och med att vi också växer mycket och även har en viss personalomsättning fyller vi platserna år efter år.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

• fakta

Försvarsmaktens telekommunikations- och informations-systemförband (FMTIS) bildades den 1 januari 2016 i syfte att effektivisera Försvarsmaktens drift och övervakning av tele- och IT-system.

FMTIS säkerställer Försvarsmaktens förmåga att kommunicera och leda - dygnet runt, året om. Förbandet har ett samlat ansvar för Försvarsmaktens tekniska ledningssystem som stödjer militära insatser till sjöss, på land och i luften – i Sverige och utomlands, oavsett om det råder fred, kris eller krig.

FMTIS har över 2 000 anställda på över 30 platser i landet och är därmed inte bara ett av Försvarsmaktens nyaste förband utan också ett av de största.

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

www.kallvikenstiftelsen.se

FÖRSVARsutBILDARNA HAR FEM KURSGÅRDAR SOM STÄNDIGT UTVECKLAS I EN FÖRÄNDERLIG VÄRLD – HÄR ÄR ÅRETS NYHETER

JÄMTLÄNDSKA CAMP ÅNN ökar kontinuerligt antalet gästsängar och har även två betydelsefulla nyheter: skjutbanor som går att använda även vintertid och tälttorkar som går att hissa upp i taket så att den stora vårdhallen kan användas till service av fordon samtidigt som tälten torkar.

– Nya regler innebar att vår skjutbana inte var godkänd för skytte på vintern. Det har vi åtgärdat med en ny lösning som även är godkänd ur miljöhänsyn, berättar vd Ulf Olofsson.

VÄDDÖ KURSGÅRD I NORRA ROSLAGEN är inne i en omfattande genomlysning av framtida åtgärder.

– Vi ser behov av en längre säsong, i dagsläget har vi öppet april till oktober, och för att det ska bli möjligt måste vi ha vatten året om och det arbetet är planerat att starta till hösten.

– I vinter har 30 rum fått en upprustning och vi ser även över teknik och utrustning, säger vd Magdalena Mayer.

HÖLLVIKSNÄS I SKÅNE arbetar med en plan för renovering som ska löpa fram till 2030. Syftet är att anpassa verksamheten till att bättre möta marknadens nya behov.

– Vi har renoverat 14 rum av 62 till modern hotellstandard och planerar för ytterligare 16 rum fram till slutet av 2027. Vi har även renoverat relaxavdelning och reception, säger vd Martin Rosvall-Hansson.

Under året har Höllviksnäs miljöcertifierats enligt Green Key.

TYLEBÄCK I HALLAND har det senaste året fokuserat på att bygga om receptionen, förbättra konferenslokalerna och försett restaurangen med ny ljudanläggning.

– Vi behöver marknadsföra oss tydligare som en plats där man kan bo och äta i ett attraktivt område, säger hotellchef Micael Worbin.

FÅRÖ KURSGÅRD har en renoveringsplan för samtliga 36 byggnader under de kommande åren, med egna pengar och en del ideella krafter.

– Vi tar alla möjligheter vi får att visa upp vår kursgård. Vi deltar i lokalsamhället, sponsrar lokala initiativ och deltar i diskussioner kring utvecklingen på Gotland. Ett bra exempel är att vi kommer att vara vallokal vid höstens riksdagsval, säger platschef Therese Löfgren Weinebrandt.

Camp Ånn och Höllviksnäs, två av Försvarsutbildarnas fem kursgårdar.

MILITUM RESPONS

SOM MEDLEM i Försvarsutbildarna har du tillgång till exklusiva rabatter genom vårt samarbete med Militum Respons. Samtliga erbjudanden nås enkelt genom att aktivera en personlig kod på medlemsportalen Mina sidor. Intresset växer – i dag är det drygt 7 300 medlemmar, varav 300 i år, som har aktiverat sin kod och därmed kan ta del av medlemsförmånerna.

Erbjudandena omfattar bland annat utvalda produkter och tjänster inom hem & fritid, kläder, resor, boende, teknik, träning och mycket mera. Utbudet uppdateras löpande.

Har du inte aktiverat din kod ännu? Logga in på Mina sidor och ta del av erbjudandena du också.

DEMOKRATI OCH INSPIRATION PÅ ÅRETS RIKSSTÄMMA

Gäster på årets riksstämma var, från vänster: överstelöjtnant Patrik Edentoft, ställföreträdande chef för Västra militärregionen, Lars Püss (M), riksdagsledamot Halland och ledamot av riksdagens försvarsutskott samt Maria Pålsson, avdelningen för strategisk inriktning och planering på Myndigheten för civilt försvar.

En av de viktigaste punkterna på Försvarsutbildarnas årliga riksstämma är motionerna.

TILL ÅRETS RIKSSTÄMMA, som genomfördes den 30 och 31 maj på Tylebäck kursgård i Halland, hade det kommit in fyra motioner. Göran Wahlqvist som är styrelseordförande på Gotland tycker att det är alldeles för få.

– Motioner till riksstämman är ett väldigt bra verktyg, eftersom det ger oss möjlighet att diskutera hur Försvarsutbildarna ska arbeta och utvecklas, säger han.

”UTVECKLING BEHÖVS”

Göran Wahlqvist är upphovsman till två av riksstämmans fyra motioner och båda handlar om hans övertygelse om att Försvarsutbildarna behöver utvecklas och moderniseras. Den ena behandlar behovet av ett modernt medlemsystem och den andra former för riksstämman och hur de funktioner som fattar beslut ska vara organiserade.

En motions födelse och väg till beslut kan se ut på följande vis: En medlem har en idé eller ett förslag och tar kontakt med styrelsen i sitt förbund som bedömer om det är ett bra ämne för en motion till riksstämman. Styrelsen hjälps åt att formulera motionen och fattar sedan beslut på förbundets årsstämma om att skicka den till riksstämman. Inför riksstämman behandlas samtliga inkomna motioner av Överstyrelsen, som skriver yttranden och förslag till beslut. Alla motioner skickas dessutom ut till samtliga förbund så att de kan diskutera och förse sina delegater med underlag och synpunkter. På själva riksstämman arbetar delegaterna dessutom med motionerna i utskott innan besluten fattas.

NOGGRANT ARBETE

Johan Löfgren är delegat från Västerbotten och berättar att hans styrelse har arbetat noggrant med de utskickade motionerna i förväg.

– Vi läste på var sitt håll och hade sedan överläggningar där vi diskuterade och kom med synpunkter så jag skulle säga att vi har förberett oss väl, säger han.

Däremot fanns det inga önskemål om att skriva egna motioner i hans förbund.

– Jag upplever att vi är ganska nöjda med organisationen och tycker att saker och ting fungerar som de ska, säger han.

VÄRNA DEMOKRATIN

Göran Wahlqvist tror att en orsak till bristen på motioner är att många i organisationen framför allt är inriktade på verksamhet och sakfrågor och glömmer den demokratiska aspekten.

– Så länge allt fungerar så tänker vi kanske inte på att vi också måste bevara och upprätthålla det demokratiska system vi har och som ger oss rätten att påverka när det behövs.

– Personligen anser jag att om det finns något i organisationen som man inte håller med om så ska man ta upp det till sin styrelse och kanske skriva en motion. Då blir det liv och rörelse och det vill jag ha.

TEXT OCH FOTO: ANNA WIDERBERG

Den nyvalda överstyrelsen hittar ni på forsvarsutbildarna.se under rubriken **Om oss**.

Höger: Johan Löfgren, delegat från Västerbotten.

Vänster: Göran Wahlqvist, delegat från Gotland.

HEM VILL GÖRA VÄRNPLIKTEN I SVERIGE?

Vilken betydelse har socioekonomisk bakgrund för viljan att genomföra värnplikt? Och vilka är det egentligen som kallas till mönstring? FOI-forskaren Peter Bäckström, expert på frågor om militärtjänstgöring, har analyserat mönstringsunderlaget från en halv miljon totalförsvarspliktiga ungdomar.

FOI forskar om värnpliktsfrågor på uppdrag av Försvarsmakten. Foto: Victor Persson / Försvarsmakten

– FRAMFÖRALLT ÄR DET KILLAR som vill göra lumpen. Den tydligaste skillnaden i inställning till militär grundutbildning är just mellan män och kvinnor. Detta är väl belagt inom forskningen och är en högaktuell fråga som vi jobbar med, säger Peter Bäckström. I flera studier har han undersökt både inställningen till värnplikt och vilka ungdomar som blir uttagna. Underlaget till studierna har kommit från Plikt- och prövningsverket och bygger på registerdata från cirka en halv miljon totalförsvarspliktiga ungdomar. En tydlig slutsats från forskningen är att det inte är så stora skillnader mellan socioekonomiska grupper när det gäller inställningen till att göra värnplikten.

– Föräldrarnas utbildningsnivå och inkomstnivå påverkar inte inställningen till att göra värnplikt bland ungdomar särskilt mycket. Det är ungefär lika stor andel som vill och inte vill göra lumpen. De ungdomar som är födda i Sverige, men som har utlandsfödda föräldrar är däremot mer tveksamma, säger Peter Bäckström.

Ungdomar som själva är födda utomlands särskiljer sig dock inte mot ungdomar med svensk bakgrund, visar även forskningen.

– Man skulle kunna tro att ungdomar som är födda utomlands har en svagare anknytning till Sverige och därför ett lägre intresse för värnplikt, men så är det alltså inte, säger Peter Bäckström.

VILKA ÄR DET SOM FÅR GÖRA VÄRNPLIKTEN?

Framförallt är det ungdomar med föräldrar som har högre utbildningsnivå och inkomst som tenderar att väljas ut, visar forskningsresultaten.

– Synen på värnplikten som en social smältdegel där ungdomar möts, den gäller inte riktigt. Det liknar mer civil högre utbildning. Samma sorts sociala sortering som gäller för studier på högskolan sker också i Försvarsmakten, säger Peter Bäckström.

Sverige har idag en selektiv värnplikt. Bedömningen vid mönstring innefattar både hälsa, medicinska aspekter, inskrivningsprov, plikttjänst och fysisk förmåga. Av en årskull på 100 000 ungdomar 2025 gjorde ungefär 7 000 värnplikten. Den grupp som väljs ut är hårt gallrad utifrån sina testresultat, menar forskaren.

– Detta ger en social skevhet, men inte på grund av skillnader i inställning och motivation, utan därför att förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika grupper. Man skriver in den som är bäst lämpad, så det är meritokratiskt och det finns inget godtycke i den här processen. Den sociala skevheten är snarare en oönskad konsekvens av ett selektivt system. Det behöver inte vara fel i sig, men det går att problematisera, säger Peter Bäckström.

Frågan om vem som ska göra värnplikten har genom tiderna varit föremål för diskussion. Under Vietnamkriget hade man till exempel värnplikt i USA och då fanns en

intensiv samhällsdebatt om att de som skickades till kriget främst tillhörde minoriteter och arbetarklass. Det sågs inte som rättvist att vissa samhällsgrupper slapp, enligt Peter Bäckström.

– Är det självklart att bördan ska bäras av en viss del av befolkningen? Ytterst handlar det om att bidra med sitt liv till försvaret av Sverige. I det omvärldsläge som råder är det nog viktigt att reflektera kring det, säger Peter Bäckström.

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FÖRSVARET HAR BRED FOLKFÖRANKRING?

– På något sätt handlar det om en uppfattning i befolkningen att försvaret är en angelägenhet för alla, att man känner sig delaktig, säger Peter Bäckström.

Historiskt har värnplikt handlat om att snabbt kunna få en stor armé på fötter, som under Napoleonkrigen.

Ytterst handlar det om att bidra med sitt liv till försvaret av Sverige. I det omvärldsläge som råder är det nog viktigt att reflektera kring det.

Peter Bäckström, FOI-forskare och expert på frågor om militärtjänstgöring

Samtidigt har värnplikten också varit förknippad med idéer om medborgarskap och setts som ett sätt att skapa en länk mellan det civila samhället och det militära, menar FOI-forskaren. Vissa har även menat att värnplikten har en folkfostrande funktion. Han betonar att värnpliktssystemet på så vis har ansetts fylla andra funktioner än enbart att bemanna försvaret.

– I dag handlar värnplikten i första hand om att bemanna försvaret, men man ska nog inte bortse från dess betydelse för försvarets folkförankring och legitimitet. Samtidigt finns det en slags inbyggd målkonflikt i dagens system. Ju högre krav vi ställer på de värnpliktiga, desto sämre social representation riskerar vi att få inom försvaret. Det är något som våra folkvalda behöver förhålla sig till, säger Peter Bäckström.

VAD KOSTAR DET ATT GÖRA LUMPEN?

Att göra värnplikt medför också kostnader, både för samhället men också för individen, menar Peter Bäckström, som även har undersökt hur värnplikten påverkar livsinkomsten för de som genomför utbildningen.

– Ett år av värnplikt medför att ungdomar kommer in senare på arbetsmarknaden, något som medför lägre livsinkomst och en lägre förväntad pension. Det är inte bara det år då man gör värnplikt som påverkar, utan även att alla framtida inkomster skjuts upp, säger han.

Både för samhället och de ungdomar som blir uttagna medför värnplikten en alternativkostnad, menar Peter Bäckström. Han jämför värnplikten med en skatt, där kostnaden ska fördelas på ett sätt som uppfattas som rättvist i samhället. Han menar att det också är viktigt för att få fler ungdomar att vilja göra värnplikten.

– I grund och botten handlar frågan om hur den samhällsekonomiska kostnaden för värnplikten ska fördelas. Ska den bäras gemensamt eller av de ungdomar som gör värnplikten? Det är en avvägning som måste göras av våra folkvalda, säger Peter Bäckström.

TEXT: JOEL ATTERMARK, FOI

fakta

Peter Bäckström är förste forskare på avdelningen Försvarsanalys vid FOI. Foto: Mattias Petterson / Umeå universitet

OM FORSKAREN

Peter Bäckström är förste forskare på avdelningen Försvarsanalys vid FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut. Han är doktor i nationalekonomi och expert på frågor om militärtjänstgöring och arbetsmarknad. Forskningen om värnplikten genomförs på uppdrag av Försvarsmakten.

RAPPORTER OCH MEMON

Vill du fördjupa dig i forskningen om värnplikten? På FOI:s webbplats kan du ladda ned alla eller någon av följande memon eller rapporter:

- Bäckström, P. (2026). *Vem får försvara Sverige? – En studie om social snedrekrytering till värnplikt*
- Bäckström, P. (2025). *Vem vill göra lumpen? Social bakgrund och inställning till värnplikt bland svenska ungdomar*
- Bäckström, P. (2025). *Vad kostar det att göra lumpen? Ekonomiska konsekvenser av värnpliktstjänstgöring*
- Bäckström, P. (2018). *Värnplikt och utfall på den civila arbetsmarknaden. En systematisk litteraturstudie*

Stora bilden: Albin Svärdsby leder Försvarsungdom Bohuslän-Dal. Här visar han ungdomarna hur man tar sig över sankmark och hur man räddar sig ur situationen om man går ner och fastnar i ett kärr. Foto: Matilda Ostwald

Övre till höger: Valle Jacklin är ungdomsledare i Försvarsungdom Halland. Foto: Försvarsungdom Halland

Nedre till höger: Christer Nilsson sköter det övergripande arbetet med Försvarsungdom Halland. Foto: Försvarsungdom Halland

”UNGDOMARNA VILL HA ÄVENTYR”

Tidigare i år har den här tidningens läsare fått stifta bekantskap med fem ungdomar från Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet. Men vad är Försvarsungdom och hur drivs det? Möt personerna som leder ungdomarna i Halland och Bohuslän-Dal.

– UNGDOMARNA VILL HA ÄVENTYR och det ska gärna vara lite tufft, säger Albin Svärdsby.

– Vissa ungdomar vill ha jättetuffa utmaningar medan andra är mer försiktiga, så det är en balansgång.

Som utbildningsledare ungdom i Bohuslän-Dals Försvarsutbildningsförbund ser Albin Svärdsby till att budget, strukturer och samverkan finns på plats. Tillsammans med ungdomsledaren Hampus Karlsson leder han en ledningsgrupp som genomför planeringen för ungdomsverksamhetens runt 60 ungdomar.

Årets höjdpunkt brukar vara påskövningen som sträcker sig över flera nätter och där ungdomarna får applicera allt de lärt sig. Verksamheten i Bohuslän-Dal löper året om med utbildning på lördagar varannan vecka och större övningar över en eller två nätter sex gånger per år.

– Jag tror att den sociala aspekten är det absolut viktigaste och det som får ungdomarna att stanna kvar hos oss, att vara tillsammans och göra utmanande och spännande saker.

OMSTART

I Halland är Christer Nilsson utbildningsledare ungdom på förbundet medan Valle Jacklin är ungdomsledare och Emil Dahlin hans ställföreträdare. Tillsammans har de ägnat de senaste åren åt att arbeta upp en verksamhet som i stort sett helt somnade under pandemin.

– Vi hade fem ungdomar och inga instruktörer, så vi fick börja om med helt nya människor, berättar Valle Jacklin.

Åren sedan omstarten har handlat mycket om att bygga en bra verksamhet genom att prova sig fram och bygga en bank av aktiviteter som fungerar och som ungdomarna gillar.

– Det är till exempel allt i skogen – spaning, smuts och gyttja, maskeringsfärg – då blir det leenden från öra till öra, säger alla tre med en mun.

– Sedan finns det vissa som vill jobba med samordning, det vi kallar stabsarbete, och där gäller det att hitta en bra balans och kombinera rätt personer på rätt plats, tillägger Valle Jacklin.

Även i Halland rullar verksamheten hela året, med en övningshelg i månaden och en kvällsträff varannan onsdag för de runt 50 ungdomarna. Onsdagsträffarna kan handla om förberedelser inför kommande övning men kan även vara en föreläsning.

– Vi har ett utbildningspaket om Sveriges beredskap och försvar med start i början av 1900-talet och det blir ofta väldigt spännande diskussioner där ungdomarna funderar över varför så mycket las ner och vad som måste göras idag, berättar Valle Jacklin.

DE VIKTIGA INSTRUKTÖRERNA

En nyckelgrupp i Försvarsungdoms verksamhet är instruktörerna, som har en särskild utbildning och som arbetar direkt under ungdomsledaren. Både Halland och Bohuslän-Dal har runt 15 instruktörer, där några är mer aktiva än andra.

– Några är med på varje aktivitet och andra ett par gånger per år. Det är instruktörerna som planerar och leder de aktiviteter som ledningsgruppen har beslutat om, säger Valle Jacklin.

Hos Bohuslän-Dal arvoderas inte instruktörerna utan arbetet sker ideellt och samma sak gäller i Halland

– Det gör att vi kan ha fler instruktörer och vår erfarenhet är att de gör ett bättre jobb om de är instruktörer för att det är roligt. De får dock ersättning för exempelvis resor – man ska inte gå back, säger Albin Svärdsby.

Christer Nilsson i Halland berättar att rekrytering av framtida instruktörer pågår hela tiden och att de ständigt håller ögonen öppna i ungdomsgruppen efter personer som de tror skulle kunna passa.

– Det måste vara personer som både kan vara en i gänget och samtidigt leda. Ett sätt att hitta dem är att låta ungdomarna redan under sina år i Försvarsungdom få enklare ledaruppdrag.

Även Bohuslän-Dal får arbeta hårt för att rekrytera bra instruktörer.

– Bäst resultat ser vi historiskt när vi har ett sammanställt instruktörslag som följer och känner ansvar för "sin" årskull hela vägen från start till slut, säger Albin Svärdsby.

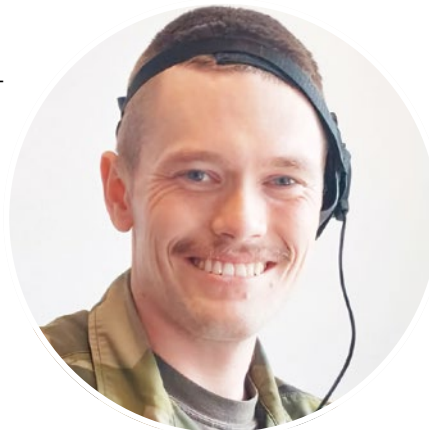
– Om man tidigare varit ungdom själv är det en fördel att få lite distans till verksamheten och genomföra någon form av militärtjänstgöring innan de kommer in som instruktörer. Då blir de mer trygga i sin nya roll.

STÖD OCH FINANSIERING

Försvarsutbildarna driver Försvarsungdom på uppdrag av Försvarsmakten och syftet är att väcka intresse för ett framtida engagemang inom samhällets beredskap och totalförsvar. Ekonomiska medel fördelas via Försvarsutbildarna och dessa ska täcka till exempel mat och resor vid övningar. Därutöver ska regementet på respektive ort stötta med lokaler, övningsområden, fordon och utrustning. Valle Jacklin berättar så här om hur han gjorde för att lyckas med stödet från Lv6 när han var ny ungdomsledare efter pandemin:

– Först gick jag till regementschefen och ställde krav, talade om hur det var meningen att de skulle stötta oss. Det

Emil Dahlin är yngst i ledningsgruppen för Försvarsungdom Halland: – Jag tycker det är bra med en blandad ledningsgrupp. Valle och Christers långa erfarenhet medför en stabil struktur och ett bra bollplank, medan jag står för kunskap på rådande bestämmelser och en ny synvinkel på verksamheten. Foto: Försvarsungdom Halland

fungerade inte alls, jag åkte ut med huvudet före.

– Sen fick jag tips om en soldat på Lv6 som eventuellt var intresserad av att engagera sig i Försvarsungdom och som kanske kunde fungera som en väg in till regementet. Han hette Emil Dahlin och han blev en av våra första instruktörer.

Emil Dahlin, numera ställföreträdande ungdomsledare, säger att det var lättare för honom att så frön från insidan än att det kom någon utifrån och ställde krav.

– I mitt dagliga arbete på Lv6 kan jag nämna regelbundet vad vi gör i Försvarsungdom, så att fler och fler får kunskap om att vi gör bra saker.

Ifrån Bohuslän-Dal berättar Albin Svärdsby att de ofta söker pengar från stiftelser för att ge en guldkant på tillvaron och höja kvalitén på sin verksamhet.

Alla förbund inom Försvarsutbildarna i Sverige kan till exempel söka medel från Källvikenstiftelsen, som skapades när föreningarna i förbundet sålde Källvikens kursgård, men man kan inte söka för vad som helst utan det behöver till exempel generera verksamhet, som en specifik övning eller arrangemang. Vårt förbund ansöker medel i storleksordningen 200 000 kronor per år.

TEXT: ANNA WIDERBERG

ARBETA MED FÖRSVARUNGDOM – TIPS PÅ VÄGEN

Bohuslän-Dal

- Starta där ni är, var pragmatiska och se möjligheter.
- Sök stöd på Försvarsutbildarnas kansli och samarbeta med andra regionala förbund.
- Åk på Funktionsårveckan vecka 32 och gå kurserna för ungdomsledare. Skapa personliga kontakter och dra er inte för att ringa och prata.
- Ha ordning på budget och planering, tänk långsiktigt och involvera många i arbetet.

Halland

- Skapa gärna en ledning där det både finns lång och gedigen erfarenhet och ung kompetens. På så vis kan man kombinera ordning och struktur med nya tankar.
- Skapa övningsscenarier som ungdomarna får kliva in i och där de lär sig saker utan att de egentligen förstår det förrän efteråt.

TVÅ APPAR SOM HJÄLPER DIG VID KRIS OCH KRIG

Ett tips – ladda ner de båda apparna 112 och Krisinformation om du inte redan gjort det. Genom dem får du tillförlitlig information och kan hålla dig uppdaterad under kris och krig – både när det gäller aktuella varningar och förebyggande kunskap och råd.

VET DU VAD DU SKA GÖRA om du plötsligt är först på plats vid en allvarlig trafikolycka? Om du hamnar mitt i en situation med pågående dödligt våld? Eller om någon i din närhet får hjärtstopp? Det är bara några exempel på tillfällen då appen Krisinformation kan vara till stor nytta. I appen finns en kunskapsbank – som även fungerar offline – där man kan få hjälp i olika krissituationer. Via appen får man också varningar och meddelanden när det gäller aktuella samhällspåverkande fenomen som skogsbränder, översvämningar, vattenbrist och smittspridning. Man kan själv välja vilka län man vill bevaka eller om man vill ha information för hela landet. "Krisinformation" finns både som app och som webbsida.

ALLVARLIGA HÄNDELSER I NÄROMRÅDET

Med 112-appen får man information om händelser på mer lokal nivå, i det område där man för tillfället befinner sig. Det kan till exempel handla om bränder i byggnader, trafikolyckor, explosioner och drunkningstillbud.

– Appen fungerar bäst om man har platsinformation påslagen hela tiden. Då får man en notis så fort det inträffar en 112-händelse i närheten av där man befinner sig. Även VMA skickas ut som en notis via appen, berättar Douglas Norström, presschef på SOS Alarm.

Det finns flera syften med appen. Till att börja med handlar det om att snabbt kunna varna

Till vänster: Hansi Elsbacher, redaktör på Krisinformation.se. Foto: Privat

Till höger: Douglas Norström, presschef på SOS Alarm. Foto: SOS Alarm

människor som befinner sig i närheten av någon typ av allvarlig händelse. Informationen gör även att man kan minimera antalet 112-samtal om något som redan är känt. Meddelandena brukar också innehålla en uppmaning att undvika det berörda området för att inte hindra räddningstjänsten i arbetet.

– Vi ser att det har önskad effekt. Men det finns också tillfällen där vi behöver allmänhetens hjälp, till exempel från fritidsbåtar när någon är nödställd till havs och sjöräddningen befinner sig långt därifrån, säger Douglas Norström.

Alla händelser som räddningstjänsten taggat som brand, trafikolycka, båtolycka och befarat drunknings-tillbud går automatiskt ut som notis via 112-appen till personer i närheten. Hur stor radien är beror på typ av händelse och var i landet det sker.

– För polisiära ärenden finns inte samma automatik eftersom det kan ställa till problem, till exempel om informationen når någon som är eftersökt. Så där väljer polisen själv vilken information som är lämplig att dela, berättar Douglas Norström.

FÅR EXAKT POSITION

Förstasidan i 112-appen består av en karta där man ser platsen för händelsen och sin egen exakta position, inklusive koordinater. Dessa koordinater kan enkelt delas vid behov. Här finns också möjlighet att ringa 112 direkt via appen.

– En nyhet är att man nu även kan se alla registrerade hjärtstartare i närheten på kartan, berättar Douglas Norström.

I appen finns också information om hur man gör hjärt-lungräddning och en lista med samhällsviktiga telefonnummer i ärenden som inte är akuta.

– Syftet med appen har ändrats genom åren. Bakgrunden var att man förlorade mycket tid på frågor om plats när någon ringde 112. Därför utvecklades appen som gjorde att man kunde se de exakta gps-koordinaterna om någon ringde via den. Numera kan man se det även via telefonen vid 112-samtal. Så huvudsyftet nu är främst att snabbt kunna dela viktig information, säger Douglas Norström.

När det gäller sajten Krisinformation så kom den till efter tsunamin i Sydostasien 2004.

– Krisinformationen då visade sig ha stora brister. I utredningarna som följde kom man bland annat fram till att det saknades en webbplats med samlad information från olika myndigheter. Det ledde fram till bildandet av sajten och senare också appen

Krisinformation, berättar Hansi Elsbacher, som är en av redaktörerna på Krisinformation.se.

VARNINGSSYSTEM I SVERIGE

De båda apparna tillsammans med en rad andra kanaler gör att Sverige har ett väl utbyggt varningssystem som kan användas vid kris och krig. Ett viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan skickas ut både via radio, tv, sms samt notiser från 112-appen, Krisinformationsappen och Sveriges Radio-appen. Vid särskilt allvarliga händelser används även utomhusvarningssystemet med tyfoner, Hesa Fredrik. Det kan också användas för beredskapslarm och flyglarm om Sverige skulle hamna i krig.

– Från och med i sommar kommer vi att få ytterligare ett system, SE Alert, som skickar ut VMA direkt i mobiltelefonen via cell broadcast-teknik. Fördelen jämfört med utskick via sms är att notiserna når samtliga mottagare samtidigt. Man behöver inte ha någon app, utan meddelandet dyker upp som en notis direkt i telefonen. Det enda som krävs är att mobilen är laddad och uppkopplad mot mobilnätet, säger Henrik Larsson, avdelningschef för befolkningsskydd på Myndigheten för civilt försvar.

LÄRDOMAR FRÅN KRIGET I UKRAINA

I Ukraina där man inte alls haft samma utbyggda varningssystem som i Sverige har olika typer av appar visat sig bli särskilt värdefulla, inte minst för att varna om flyganfall.

– Läget gjorde att man var väldigt snabb med att hitta kreativa lösningar. Det Försvarsmakten gjorde där var att släppa helt öppen information om luftläget. Utifrån det kunde programmerare sedan göra appar som varnade befolkningen, berättar Henrik Larsson.

En av de mer spridda apparna är Air Alert, där man kan ställa in och se varningar för det län man bor i och där olika typer av lufthot ger olika typer av varningssignaler.

– Befolkningen har full koll på vilken verkanseld en drönare har kontra en kryssningsrobot. Många går bara ner i skyddsrummen om det kommer en robot. Efter hundra nätter i tunnelbanestationen väljer man hellre att sova hemma, kanske i badrummet, eftersom det oftast räcker som skydd mot drönare, säger Henrik Larsson.

I Sverige där varningssystemet är mer utbyggt redan från början finns för närvarande inga planer på liknande appar.

– Däremot håller vi på att titta på ett system där privatpersoner kan rapportera in förekomsten av drönare, till exempel genom

att ta en bild med mobilen. Då får vi också positionen. Försvarsmakten har en prototyp som de planerar att testa under en Natoövning i sommar. Parallellt med det håller vi på att ta fram en civil variant som vi räknar med att kunna testa i höst, berättar Henrik Larsson.

TEXT: SARA BERGQVIST

● fakta

112-APPEN

Huvudman: SOS Alarm

Innehåll: Lokala varningar och VMA, karta med aktuella händelser, egen position och hjärtstartare i närheten. Viktiga telefonnummer och info om HLR.

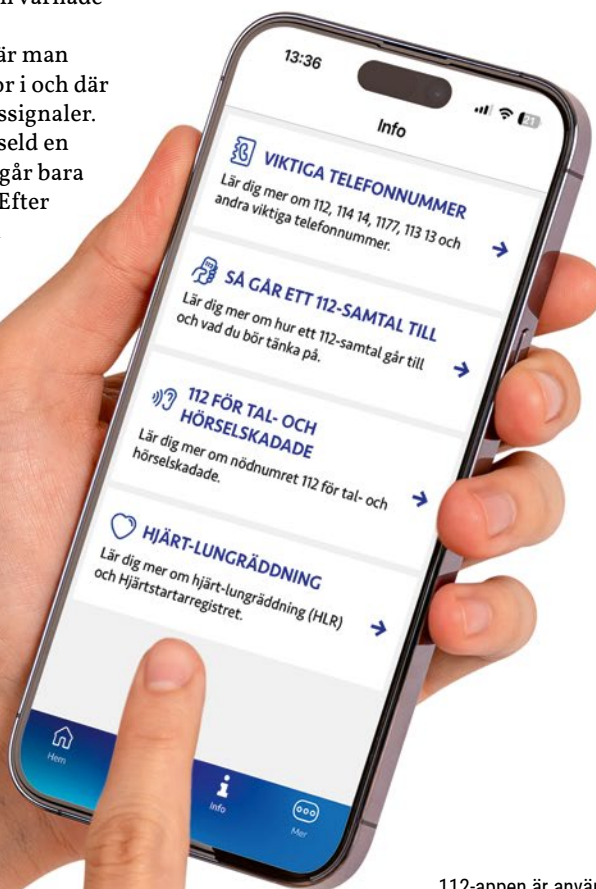
Övrigt: Appen lanserades 2019 och har 1,8 miljoner aktiva användare.

KRISINFORMATIONSAAPPEN

Huvudman: Myndigheten för civilt försvar

Innehåll: Information och varningar om aktuella händelser från myndigheter och andra samhällsviktiga aktörer som elbolag. Regional och nationell nivå. Omfattande kunskapsguide och hjälp vid olika krissituationer.

Övrigt: Lanserades 2012.

112-appen är användbar både vid akuta lägen och för att skaffa sig ny information för sin beredskap. Foto: Pornprasit Panada / Shutterstock.com (bilden är ett montage)

ELEN, DRIVMEDLEN OCH DATAN – SYSTEMEN SOM BÄR SVERIGE

Energiförsörjning och grundläggande data – som uppgifter om vilka vi är och var vi bor – utgör samhällets fundament. För att systemen ska fungera även i kris samordnas arbetet inom Sveriges beredskapssektorer.

Bakom det som får samhället att fungera finns system som vi tar för givna. Foto: Henryk Sadura / Shutterstock.com

UNDER VÅREN STEG DRIVMEDELSPRISERNA kraftigt till följd av konflikten i Mellanöstern. Elpriserna har samtidigt blivit mer volatila, med stora variationer mellan elområden och perioder. Men vad händer när läget verkligen ställs på sin spets – om drivmedel behöver ransoneras, elen styrs mot samhällsviktiga verksamheter och tillgången till tillförlitlig data begränsas?

Bakom det som får samhället att fungera finns system som vi tar för givna. För att stärka deras motståndskraft vid kris eller krig arbetar myndigheter och andra aktörer tillsammans inom Sveriges beredskapssektorer. Sektorsarbetet ska säkerställa att samhället kan förebygga, motstå och hantera allvarliga störningar, kriser och krig, samt snabbt återhämta sig efter dem.

Två av dessa – energiförsörjning och försörjning av grunddata – har en särskilt central roll. De omfattar både energin som driver samhället och den information som krävs för att samhället ska fungera: vem som bor var, vilka som har rätt till stöd och hur resurser ska fördelas – från digitala betalningar till utbetalningar av exempelvis barnbidrag.

ENERGIFÖRSÖRJNING – MER ÄN BARA EL

Energiförsörjningen är en av de mest grundläggande funktionerna i samhället. Utöver el samt värme omfattar sektorn också drivmedel.

Sektorsansvarig myndighet är Energimyndigheten. Övriga myndigheter inom sektorn är Svenska kraftnät, Strålsäkerhetsmyndigheten och Energimarknadsinspektionen. Samtidigt ligger en stor del av det operativa ansvaret hos privata aktörer – från producenter till nätägare och distributörer.

– Det är ett komplext system med många beroenden, både inom sektorn och till andra delar av samhället, säger Ella Kilim, avdelningschef på energiberedskapsavdelningen på Energimyndigheten.

Hur sårbart systemet är och hur nära kopplat det är till omvärlden blev tydligt under våren. När USA och Israel anföll regimen i Iran påverkades de globala oljeflödena. Genom Hormuzundet transporteras cirka 20 procent av världens råolja, och störningar där får snabbt genomslag även i Europa. På hemmaplan märktes det i form av stigande drivmedelspriser. De högre gaspriserna som blev en följd av stängningen av sundet trissar dessutom upp svenska elpriser.

BEREDSKAPSLAGER SOM VERKTYG

Mot den bakgrunden fattade regeringen den 1 april beslut om att använda delar av de svenska beredskapslagren av drivmedel under perioden april till juni, i syfte att säkerställa försörjningstryggheten för marknaden som helhet.

– Det är ett konkret exempel på hur energiberedskapen används i praktiken, inte bara planeras för, säger Ella Kilim.

Arbetet inom sektorn handlar till stor del om att skapa en gemensam och korrekt lägesbild för de aktörer som samverkar. För att lyckas krävs löpande informationsdelning och täta kontakter mellan myndigheter och näringsliv.

FRÅN PLANERING TILL SKARPT LÄGE

I en kris förändras tempot.

– Man kortar mötestiderna. Man har mycket närmare dialog. Det blir kanske inte de perfekta planerna, men de blir tillräckligt bra för att kunna hantera läget. Det är en otroligt viktig del i det här, säger Ella Kilim.

Ovan till vänster: Mattias Bergman och Nina Blom på Skatteverket. Foto: Pär Bergström

Nedan till vänster: Ella Kilim, avdelningschef på Energimyndigheten. Foto: Jakob Svärd

Samtidigt, betonar hon, är de planer och strukturer som finns på plats i vardagen en förutsättning för att kunna agera när läget förändras.

– Har man inte byggt upp strukturerna i fredstid är det väldigt svårt att få det att fungera när det väl gäller.

Det finns också andra verktyg för att hantera en kris i energisystemet. Ett exempel är att genom information uppmana hushåll och företag att minska sin energi-användning för att avlasta systemet. Flera minns säkert kampanjen "Varje kilowattimme räknas" som Energimyndigheten lanserade hösten 2022.

Ett annat exempel är Styrel, där elen kan styras till samhällsviktiga verksamheter.

GRUNDDATA – SAMHÄLLETS MINNE

Energisystemet är en förutsättning för att samhället ska fungera. Men för att beslut ska kunna tas och resurser nå rätt mottagare krävs tillförlitlig information. Här kommer beredskapssektorn för försörjning av grunddata in i bilden.

Sektorsansvarig myndighet är Skatteverket, som tillsammans med bland andra Lantmäteriet och Bolagsverket ansvarar för att de grundläggande uppgifterna i samhället stämmer och är säkert förvarade.

– Det handlar om person- och folkbokföringsuppgifter, vilka företag som finns och hur mark och fastigheter är registrerade, säger Nina Blom, teamledare med ansvar för sektorssamordning på Skatteverket.

NÄR SYSTEMET BRISTER FÅR DET FÖLJDER

Dessa uppgifter tas ofta för givna, men Nina Blom beskriver dem som något samhället är helt beroende av.

– Grunddata är en förutsättning för att samhället ska fungera, både i vardag och i kris.

Om den typen av information är felaktig, saknas eller inte går att få fram riskerar konsekvenserna att bli stora.

– Det kommer att påverka hela samhället väldigt starkt. Allt som har med identifikation att göra, till exempel inom hälso- och sjukvård och rättsväsende, säger Mattias Bergman, beredskapssamordnare på Skatteverket och fortsätter:

– Det kan bli problem med utbetalningar. Fungerar det inte så att folk får de pengar de behöver, då blir det också problem i samhället.

MOTSTÅNDSKRAFT I FOKUS

Sedan några år tillbaka har arbetet med att stärka motståndskraften inom sektorn växlat upp. Inspiration hämtas bland annat från hur Ukraina snabbt behövde hitta lösningar för att säkra samhällsviktig information när Ryssland invaderade.

– Vi undersöker olika alternativ och arbetar kontinuerligt med att stärka systemet tillsammans med de andra aktörerna i sektorn, säger Nina Blom.

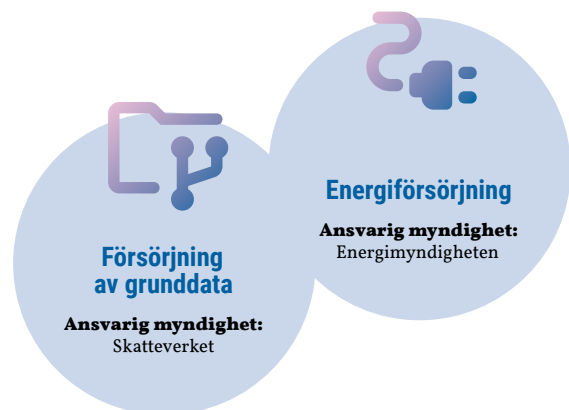
Arbetet med grunddata omfattar flera myndigheter och system. Dessa måste samverka och hela kedjan måste fungera för att till exempel rätt person ska få barnbidrag, att en flytt registreras korrekt och att myndigheter kan identifiera vem som har rätt till olika insatser.

– Det är många aktörer som är beroende av varandra, och det krävs att alla delar fungerar för att helheten ska fungera, säger Nina Blom.

Precis som för Energimyndigheten lyfter Skatteverket värdet av en fungerande kommunikation inom sektorn. Därför ses man på handläggarnivå så ofta som varannan vecka över myndighetsgränserna.

– Mycket handlar om att få ihop en gemensam lägesbild och att ha en löpande dialog mellan aktörerna, säger Mattias Bergman.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

● fakta

BEREDSKAPSSEKTORERNA

Det civila försvaret är indelat i tolv beredskapssektorer, till exempel energi, hälsa och finansiella tjänster. Varje sektor leds av en sektorsansvarig myndighet som samordnar arbetet mellan berörda myndigheter och, i vissa fall, privata och kommunala aktörer.

Syftet är att tydliggöra ansvar och stärka samhällets förmåga vid kris och krig. Sektorerna fungerar som samverkansnav, där aktörerna gemensamt tar fram inriktning och åtgärder. Strukturen hålls ihop av Myndigheten för civilt försvar. Läs mer i Försvarsutbildaren, nummer 1 2026.

SNABBARE PÅ PLATS I SKARPT LÄGE

Drönare hjälper räddningstjänst, polis och vården att arbeta snabbare, säkrare och mer effektivt. Resultatet? Ett tryggare samhälle.

DRÖNARE FÖRÄNDRAR INTE BARA militära tillvägagångssätt, utan också arbetet för blåljuspersonal. I Malmö använder polisen drönare för att snabbt kunna rycka ut vid brott. Räddningstjänsten får en initierad och korrekt lägesbild vid bränder. Och Västra Götalandsregionen (VGR) blev först i världen att rädda en person med hjärtstopp med hjälp av tekniken.

Drönare kan därmed vara skillnaden mellan liv och död även i civila sammanhang. VGR såg tidigt potentialen, där innovationsplattformen tillsammans med drönartillverkaren Everdrone undersökte hur tekniken kunde användas för logistik.

– Vi såg att det fanns möjlighet till stora tidsvinster, säger Magnus Kristiansson på Innovationsplattformen i VGR.

Men för att komma framåt i ett omoget regelverk valde man att fokusera på ett tydligt mål: att rädda liv.

STÖRRE CHANS ATT ÖVERLEVA

Varje år inträffar omkring 6 000 hjärtstopp utanför sjukhus i Sverige, varav cirka 1 000 i Västra Götaland. Dödligheten är nära 90 procent. Tiden är avgörande.

– För varje minut som går minskar chansen att överleva med ungefär tio procent. Men får man snabbt fram en hjärtstartare och någon som kan HLR kan överlevnaden öka till 50–60 procent.

– Vi pratar om flera hundra människoliv bara i vår region, säger Magnus Kristiansson.

Idén om drönarlevererade hjärtstartare utvecklades tillsammans med forskare och testades tidigt i Göteborgsområdet. De första systemen sattes i drift 2020 och kunde redan då larmas ut vid skarpa händelser. Därefter har verksamheten successivt byggts ut till fler delar av regionen.

Systemet är i drift stora delar av dagen och bygger på att en operatör från Everdrone övervakar flygningarna.

– Vi har i dag en median ankomsttid på tre minuter och 30 sekunder från att larmet kommer in.

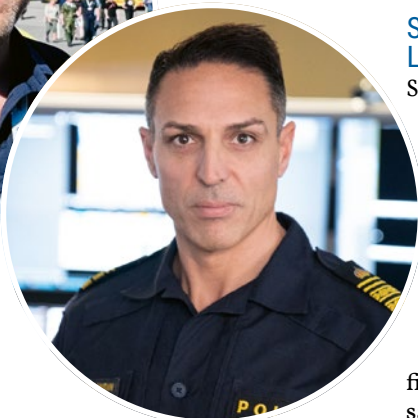
Men hjärtstoppslarmen är trots allt inte så många.

Drönarna står stilla mycket, och därför har man utrustat drönarna med en högupplöst kamera.

I Malmö kan drönare vara framme på en brottsplats på bara någon minut – något som betyder mycket i polisens arbete. Foto: Anna Hermansson, Polisen

Ovan: Magnus Kristiansson, VGR. Foto: Lina Strand Backman

Till höger: Jimmy Lindin, Polisen i Malmö. Foto: Anna Hermansson, Polisen

– Den gör att vi bara några minuter efter att något har hänt kan få en överblick. Vi kan snabbt bedöma omfattning, personsador, och om det finns risk för hot och våld mot vår personal.

DRÖNARE HJÄLPER POLISEN I MALMÖ

I mitten av mars fick SOS Alarm in ett samtal om en misstänkt sprängning i Malmö. En autonom drönare lyfte direkt och kunde tidigt vara på plats. Den observerade två personer som lämnade området och följde dem tills polis kunde gripa dem.

– Det är bara ett av många exempel från sprängningar och skjutningar. Det är inte lika enkelt att fly idag. Vi har gått från tvådimensionell till tredimensionell polisverksamhet, säger Jimmy Lindin, chef på sektionen för kamerabevakning och analys hos Polisen i Region Syd.

Polisen i Malmö började använda drönare redan 2018 och har varit tidiga i utvecklingen. Inledningsvis flögs de inom synhåll, så kallad VLOS (Visual Line of Sight).

– Det viktiga för oss var att verktyget finns nära den operativa verksamheten där det gör mest nytta, säger Jimmy Lindin.

Idag kan ett större antal utbildade poliser använda drönare vid behov, exempelvis för att söka av större områden eller följa personer. Parallellt har en regional funktion byggts upp för mer avancerade uppdrag, till exempel flygning i mörker eller svåra väderförhållanden.

Under senare tid har polisen även börjat använda system där drönaren opererar bortom synhåll.

– Tidigare tog vi drönaren till platsen. Nu har vi vänt på det – drönaren leder polisen till platsen.

Genom att placera ut drönare i särskilda hangarer på strategiska platser kan de ofta vara först på plats, ibland inom två minuter från larm.

Tack vare det här blir uppklaringsfrekvensen högre. Personalen får dessutom en tryggare och bättre arbetsmiljö.

– Redan innan patrullen är framme kan vi berätta vad de kommer att möta. Vi kan också ofta förkorta våra utredningstider. Genom att vi får stora delar på film från drönare och våra fasta kameror, behöver vi inte alltid genomföra hundratals förhör.

Drönarna används också förebyggande. Ett exempel är en begravning i Rosengård efter en skjutning.

– Vi använder ett obemannat luftfartygssystem, så kallat UAS, för att övervaka så att inget ska hända. UAS avskräcker också då man ser att polisen både är på marken och i luften.

SNABBARE OCH BÄTTRE LÄGESBILDER VID BRÄNDER

Södertörns brandförsvärsförbund använder drönare för att få en överblick vid insatser. Vid en radhusbrand förra sommaren kunde man tidigt se hur elden spridit sig via tak och vind till angränsande byggnadsdelar.

– Den här typen av bränder leder ofta till att hela slingan eller åtminstone taket brinner ner, säger Jonas Fröjmark, insatsledare/flygsystemsansvarig.

Med hjälp av en drönare utrustad med värmekamera kunde styrkan få en korrekt översikt över branden.

– Vi kunde se hur långt branden spridit sig och identifiera en naturlig begränsningslinje. Det gjorde att vi kunde sätta in resurser där de gjorde störst nytta.

Följden blev att ett par av radhusen kunde räddas. En stor fördel med drönarna är överblicksbilden som är svår att få nere från marken.

– Insatsledningen får en större förståelse och mycket bättre möjligheter att styra arbetet.

Wärmekameran beskriver han som ett facit.

– Här är det varmt, här är det inte varmt. Sätter vi in en åtgärd kan vi direkt följa upp och se om den får effekt.

Att bli drönarpilot inom räddningstjänsten kräver utbildning, särskilt när det gäller regelverk och säker flygning i luftrum. Samtidigt utvecklas användningen snabbt.

I dag har de flesta räddningstjänster tillgång till drönare. Nästa steg handlar om mer avancerade tillämpningar, som att kunna flyga inomhus eller använda större autonoma system vid exempelvis skogsbränder.

– Det finns stor potential att både rädda liv och minska skador, säger Jonas Fröjmark.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

Jonas Fröjmark, Södertörns brandförsvärsförbund. Foto: Viktor Nyberg

En parkerad drönare tillverkad av svenska företaget Everdrone med en hjärtstartare fäst på undersidan. Foto: Everdrone

NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN

DU ÄR INTRESSANT

FÖRSVARSAUTBILDARNA SKARABORG har genomfört intern totalförsvarsupplysning på temat "Du är intressant". Föredrags-hållare var vice förbundsstyrelseordförande Leif Wetterlid.

Huvudtemat utgjordes av en uppmaning att vara vaksam med vad man berättar och till vem man gör det. Hela syftet med genomgången är att det som är betydelsefullt för Sveriges säkerhet ska skyddas. Motståndaren lägger pussel genom att samla information styckevis och det i syfte att skapa helhetsbilder.

Inhämtningen bedöms vara i ökande och det finns flera sätt för motståndaren att samla information. Ett är kontakttagning och ett annat är olika former av påtryckningar i olika former som utpressning. Cyberhotet är en annan form för informationsinhämtning och även ett test av olika applikationers säkerhetskydd. Cyber kan också användas för att sprida desinformation. Social manipulation sker också via olika kontakttagningar och förmånliga erbjudanden via nätet. Avslutningsvis skedde en orientering om olika ryska underrättelseorganisationer.

TEXT OCH FOTO: HANS INGBERT

Vice förbundsstyrelseordförande leder dagens information.

BASKURS OCH SKJUTUTBILDNING

FÖRSVARSAUTBILDARNA SKARABORG genomförde under vecka 13 en övning bestående av skytte och baskurs. Baskursen var för nytillkomna ungdomar till verksamheten medan de ungdomar som varit med ett tag hade skytte på schemat.

Samtliga ungdomar sov i fält under övningen och helgen bjöd även på besök av Hemvärnet som berättade om deras verksamhet och materiel. Sammanlagt deltog 19 ungdomar i övningen.

TEXT OCH FOTO: TILDA ROSENQVIST

Foto: Marcus Boberg

Uppställning och genomgång inför dagens övningsverksamhet.

ÅRSSTÄMMA MED CRISCOM

UNDER CRISCOMS ÅRSSTÄMMA 2026 formerades en ny styrelse bestående av styrelseordförande Sara Lidbaum, vice ordförande Marinette Nyh Radebo, förbundssekreterare Anna Hellgren, förbundskassör Fredrik Bojerud, samt ledamöterna Anna-Maria Havskogen, Anna Lekberg Bronner, Håkan Ström, Marcus Boberg, Beata Hansson och Niclas Peyron.

Under året kommer styrelsens målsättning framför allt att handla om att inventera och lära känna sina medlemmar och identifiera såväl deras förväntningar som förbundets utmaningar framöver.

TEXT: BEATA HANSSON

VÄSTKUSTEN OCH VÄSTMANLAND I SAMARBETE!

Skyttehelg med försvarsungdomar från Västmanland och Göteborg.
Foto: Försvarsutbildarna Västmanland

DEN 18–19 APRIL GENOMFÖRDE Försvarsutbildarna Västmanland tillsammans med Amfibiekårsföreningen i Försvarsutbildarna Göteborg en gemensam skyttehelg. Drygt 40 elever och instruktörer deltog sammanlagt. Skyttet genomfördes med både gevär .22 samt Ak4 för ungdomar som fyllt 18 år och deltar i fortsättningsverksamheten.

Västmanland deltog med åtta ungdomar och två instruktörer som åkte ner till Göteborg. Samtliga ungdomar från Västmanland sköt med gevär .22, och en ungdomsledare från Västmanland agerade skjutledare för gevär .22. Skjututbildningen genomfördes med mycket gott resultat och nöjda instruktörer.

TEXT: NILS-BERTIL GARPLAND

MEDLEMSAKTIVITET MED BESÖK PÅ STEVNS FORT I DANMARK

LÖRDAGEN DEN 7 MARS genomförde Försvarsutbildarna Skåne och Reservofficersförbundet en gemensam dagsutflykt till Stevns Fort vid Stevns Klint. En fullsatt buss med deltagare, varav 12 ungdomar, deltog i resan.

Stevns Fort är ett kustartilleribatteri från 1950-talet, nedgrävt cirka 18 meter i kalkstenen. Tillsammans med HAWK-luftvärn utgjorde anläggningen en viktig del av försvaret av Köpenhamn under kalla kriget. Batteriets pjäser, med ursprung från den tyska slagkryssaren Gneisenau, hade en räckvidd på cirka 23 km och kunde täcka stora delar av Öresund.

Under besöket fick gruppen en engagerande guidning där deltagarnas stora intresse bidrog till många frågor och fördjupningar. På hemvägen gjordes ett stopp i Ishøj med möjlighet till fika och inköp. Resan avslutades i Malmö med nöjda deltagare efter en dag präglad av gemenskap, historia och lärande.

TEXT: ANDERS LJUNG

Ovan: Mycket nyfikna ungdomar gladda guiderna. Foto: Roland Nilsson

Nedan: Avancerad stridsledningscentral för sin tid. Foto: Roland Nilsson

HEMBEREDSKAPSEVENT I SKIFTANDE MILJÖER

DET VAR STOR VARIATION på lokalerna under Göteborgs-förbundets hemberedskapsevent (För din säkerhet!) i april. Vi befann oss i olika miljöer vid varje tillfälle.

Först hölls ett event för PRO Utby, där vi var i Göteborgs bangolfklubbs stuga vid en fotbollsplan i Utby. Nästa gång bar det av sex mil från Göteborg till Ucklum, där vi samlades i hembygsmuseets hus – en bevarad gammal skola från förra seklet, med indraget vatten och el men fortfarande med utedass. Dit kom 30 deltagare.

Därefter gick resan vidare med skärgårdsbåt till Vrångö i Göteborgs södra skärgård. Båtresan från Saltholmen tar ungefär en timme och passerar öar som Kössö (Köpstadsö), Styrso och Donsö. På Vrångö, som har omkring 400 bofasta invånare, deltog hela 49 personer i eventet. Ön har dessutom en aktiv beredskapsgrupp som samarbetar med kommunen och bland annat inventerar brunnar. Den här gången hölls arrangemanget i Vrångöhuset.

TEXT: NILS-BERTIL GARPLAND

Åhörare lyssnar engagerat på föreläsningen. Foto: Ucklums hembygdsförening

STOPPA BLÖDNING – LIVSVIKTIG KUNSKAP

DEN 28 APRIL GENOMFÖRDES en uppskattad utbildning i stoppa blödning (STB) i Skövde tillsammans med Försvarsutbildarna Skaraborg. Under tre intensiva timmar tränades sju engagerade deltagare att stärka sin förmåga att våga agera och använda rätt teknik.

Utbildningen kombinerade teori med praktiska moment där deltagarna fick träna på att:

- Identifiera livshotande blödningar
- Stoppa blödningar med direkt tryck
- Använda tamponering och tourniquet
- Förebygga nedkylning
- Säkerställa fria luftvägar

Stämningen under dagen var mycket positiv med stort engagemang från alla deltagare – och extra roligt att samtliga redan nu planerar att fortsätta med höstens fördjupningsutbildning där ännu mer praktisk träning väntar.

TEXT OCH FOTO: SUZANA NILSSON

Stoppa blödning med fingertryck.

UNGDOMSÖVNING I SKÖVDE

FÖRSVARSUNGDOM SKARABORG har genomfört sin marsövning i terrängen runt Skövde garnison. Övningen gick ut på att repetera de grundläggande sjukvårdskunskaperna samt få testa på olika släpptechniker för omhändertagande av skadad. Omhändertagande och förflyttning av skadad skedde både med och utan bår. Totalt var det 19 ungdomar som deltog på övningen, varav en del var nyrekryterade för året.

TEXT OCH FOTO: TILDA ROSENQVIST

Omhändertagande av skadad med släpflyt.

Carl Heath föreläser om digital påverkan.

TOTALFÖRSVARSINFORMATION

FORSKAREN CARL HEATH, senior forskare vid Sveriges oberoende statliga forskningsinstitut (RISE), gästade Försvarsutbildarna Skaraborg med ett anförande kring den digitala teknikens och sociala mediers betydelse för den moderna krigsföringen och hur den nyttjas för att påverka opinionen. Han konstaterade att allmänheten ständigt påverkas av olika influensers, vars syfte inte alltid är att återge fakta. Påverkan pågår ständigt och orkestreras av en tänkt motståndare. Föreläsaren tog upp hur man kan skydda sig och kritiskt granska all information som omger oss. Carl Heath exemplifierade genom att påvisa hur snabbt den digitala utvecklingen skett vid det pågående kriget mellan Ryssland och Ukraina. Nya förbättringar utvecklas ständigt. Sverige följer utvecklingen i syfte att både utveckla egen förmåga och att skapa motmedel mot motståndarens aktiviteter.

TEXT OCH FOTO: HANS INGBERT

FULLBOKADE STUDIEBESÖK I SKYDDSRUM

INTRESSET VAR STORT när ny/omstartade föreningen HBR Stockholm bjöd in till studiebesök i ett fullt iordningställt skyddsrum i samarbete med Huddinge kommuns fastighetsbolag HUGE. Platserna tog slut snabbt och ytterligare ett studiebesök fick anordnas då många intresserade inte fick plats, ett tecken på att frågan engagerar!

Deltagarna fick en genomgång av skyddsrummets historia samt en mer teknisk genomgång av allt från hur skyddsrummen är konstruerade för att stå emot tryckvågor, splitter och gas med dess ventilationssystem till hur ett skyddsrum snabbt ska ställas i ordning vid behov.

Stämningen var nyfiken och engagerad men allvarlig. I skuggan av ett osäkrare omvärldsläge med krig i Europa och ökade spänningar globalt, kändes ämnet högaktuellt.

TEXT: IRMA PALM

Robert Hultman (ordf), Jörgen (guide) och Anders Särnqvist (styrelseledamot). Foto: Anders Särnqvist

KRÖNIKAN

Johan Norrman. Foto: David Lagerlöf

TILLSAMMANS ÄR VI STARKA

UTANFÖR TULLVERKETS HUVUDKONTOR vid Gärdet skiner vårsolen och många av mina kollegor passar på att gå ett varv runt kvarteret på lunchen. Samtidigt är världsläget mer osäkert än något aprilväder.

Hoten kommer i nya former: hybridoperationer, misstänkta sabotage och cyberkrigföring. För att möta det osäkra omvärldsläget har Sverige tagit ett nytt grepp på totalförsvaret. Vi på Tullverket är stolta över att vara delaktiga.

Tullverket har en viktig funktion i totalförsvaret. Vår främsta uppgift är att övervaka och kontrollera trafiken över Sveriges gränser. Det är i grunden samma uppdrag som vi haft sedan 1636 och vi har från starten varit en uniformerad och beväpnad myndighet. Under århundraden har delar av Tullverkets gränsbevakning och kustbevakning i varierande grad haft militära uppgifter och i perioder militär organisation.

FOKUS PÅ SVERIGES SÄKERHET

Vid höjd beredskap står Sveriges säkerhet i fokus. Även vid samhällsstörningar, höjd beredskap eller krig finns vi vid gränsen. Vår myndighet deltar med personal i den samordnade gränsövervakningen. Vi förhindrar införsel och utförsel av varor som kan medföra fara för Sveriges försvar eller säkerhet. Vi ser till att varor som är viktiga för samhällets försörjning och försvar kommer in i landet och fortsätter att ta in tull, skatter och avgifter. Vi är också delaktiga i att upprätthålla rättskedjan, vilket förhindrar samhället från att falla samman i en kris. Vi är en del av beredskapssektorn ordning och säkerhet. Sedan i somras ingår Tullverket också som beredskapsmyndighet i den nya beredskapssektorn utrikeshandel.

Totalförsvaret är en uppgift vi måste lösa tillsammans. För att fungera i händelse av kris eller krig behöver vi samarbeta i vardagen och öva tillsammans. Tullverket har under det senaste halvåret deltagit i två totalförsvarsövningar. I mars i år deltog vi i totalförsvarsövningen Birger Jarl i Stockholm. I november genomfördes en totalförsvarsövning i Boden.

Ibland blir det mer än övning. I december 2025 gjorde vi en tullkontroll på fartyget Adler som ankrat på svenskt vatten och misstänktes vara en del av den ryska skuggflottan. Händelsen är ett exempel på god flexibilitet och visar även på vikten av samarbete mellan myndigheter.

SAMVERKAN MED FÖRSVARUTBILDARNA

Efter att regeringen i december 2015 beslutade om återupptagen planering för civilt försvar skapade Tullverket 2017 en krigsorganisation med beväpnad personal som ska delta i den samordnade gränsövervakningen. Detta arbete har skett i samverkan med Försvarsutbildarna och sedan 2018 finns en överenskommelse mellan Tullverket och Försvarsutbildarna. Hela nivå 1 i Tullverkets krigsorganisation utbildades genom Försvarsutbildarnas försorg i Halmstad.

Tullverket är väldigt nöjda och tacksamma för samarbetet med Försvarsutbildarna och har planer på att fortsätta nyttja kompetensen och förmågan hos Försvarsutbildarna för utbildning av skyddsvakter för myndighetens behov. Vi kommer också fortsätta att se över hur vi kan skapa uthållighet och förmåga att verka under kriser och ytterst i krig och då kommer frivilligrörelsen bli en viktig del i utvecklingen.

Totalförsvaret ska skydda och försvara Sverige, människors liv och hälsa, samhällets funktioner och de grundläggande värdena demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter. Jag tänker på mina arbetskamrater. Varken i vardagen eller i det samarbete som är totalförsvaret kan någon ensam kunna allt, men när vi samarbetar kan vi utträtta stordåd. Både i vardagen och i händelse av samhällsstörningar, höjd beredskap eller krig: tillsammans är vi starka.

JOHAN NORRMAN, generaltulldirektör på Tullverket

Nu kör vi!

försvars
UTBILDARNA

Myndigheten
för civilt försvar

försvars
UTBILDARNA PROFIL

försvars
UTBILDARNA

MÅLET ÄR ATT FLER SKA KUNNA RÄDDA LIV

Fredric Ericson, HLR-instruktör. Foto: Annika Bengtsson

Fredric Ericson gick sin första utbildning i hjärt-lungräddning (HLR) för många år sedan och har sedan dess haft ett stort intresse kring livräddning. När Försvarsutbildarna sökte nya HLR-instruktörer anmälde han intresse och med tiden har han avancerat till huvudinstruktör.

UNDER DE STORA SKOGBRÄNDERNA som härjade i Sverige för några år sedan fick Fredric Ericson upp ögonen för frivilligrörelsen. Han kände att han ville bidra vid händelser som större bränder eller andra samhällsolyckor. Fredric blev medlem i Försvarsutbildarna och rekryterades till den dåvarande räddning- och röjningsstyrkan i Stockholms län.

När Fredric för två år sedan fick syn på att Försvarsutbildarna sökte HLR-instruktörer behövde han inte fundera särskilt länge utan skickade in en ansökan. Fredric hade dessförinnan gått ett antal kurser i hjärt-lungräddning på eget bevåg och genom de företag han varit anställd på. Han blev antagen till instruktörskursen och därefter har det rullat på. Fredric har inte koll på det exakta antalet kurser han hållit för allmänheten men uppskattar det till ett tiotal.

SPRIDA KUNSKAPER

När jag frågar Fredric om vad det är som driver honom, vad är det som gör att han offrar en stor del av sin fritid för att hålla HLR-utbildningar så svarar han:

– Det viktigaste är att sprida HLR-kunskapen i samhället och genom att erbjuda gratis kurser till allmänheten ökar antalet personer som kan utföra livräddande åtgärder. Om man lyckas få deltagarna på kursen att gå därifrån med en känsla av att de kommer att agera om någon i dess närhet får ett hjärtstopp, då har vi nått målet med utbildningen.

Fredric berättar entusiastiskt om känslan att bidra med samhällsnytta och att rädda liv.

– Att höra berättelser från deltagare som utfört HLR i skarpa situationer eller själva blivit räddade vid hjärtstopp

är fantastiskt och ett bra kvitto på att utbildningarna gör skillnad.

Vid varje kurstillfälle, som är tre timmar, brukar det vara cirka tjugo deltagare och de är alltid två instruktörer. Blandningen på eleverna är stor, med folk från alla samhällsklasser, olika yrken och med olika etnicitet. Vissa har tidigare erfarenhet medan andra går sin livs första HLR-kurs.

– Vi har till och med haft rullstolsburna deltagare som utfört kursen på ett fullgott sätt, berättar Fredric.

Fredric har under senare tid avancerat till huvudinstruktör och kommer också att vara med som instruktör på den nya utbildningen Stoppa blödning, som lanserades i Stockholm under april.

POSITIV RESPONS FRÅN ARBETSGIVAREN

Till vardags arbetar Fredric som uthyrare på ett kommunalt bostadsbolag i Stockholm. Arbetsgivaren ser enbart positivt på Fredrics engagemang hos Försvarsutbildarna och har dessutom haft praktisk nytta av hans kunskaper när en person i närheten av Fredrics arbetsplats fick ett hjärtstopp.

Fredric berättar också att han är Sms-livräddare, något som alla som gått en HLR-kurs kan bli om man vill. Sker det ett hjärtstopp i ens närhet får man ett larm till sin mobil och om man har möjlighet tar man sig till platsen och hjälper den utsatta personen till dess att ambulans anländer. Fredric har varit ansluten till appen i många år och har varit på flera larm.

– Oavsett utgången känns det alltid bra att veta att man gjort vad man kunnat, avslutar Fredric.

TEXT: NICLAS FRANKLIN

Arbetet med psykisk ohälsa inom räddningstjänsten kartlagd

KOMMUNAL räddningstjänst saknar på många håll ett systematiskt och enhetligt arbets sätt för att förebygga arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Det visar en ny kartläggning från Myndigheten för civilt försvar.

Kartläggningen är genomförd inom ramen för regeringens nationella strategi "Det handlar om livet", som syftar till att stärka det förebyggande arbetet kring psykisk hälsa och suicidprevention, skriver Myndigheten för civilt försvar i en artikel på sin hemsida.

Rapporten visar att räddningstjänster runt om i landet har stort

engagemang och vilja att stärka det psykiska välmåendet hos sina medarbetare. Men stödet som erbjuds varierar kraftigt mellan räddningstjänster, och är ofta beroende av lokal tradition, personligt engagemang och individuella initiativ snarare än styrande rutiner.

– Vi ser en hög motivation och stor vilja att arbeta förebyggande, men många saknar resurser i form av tid, kunskap och ekonomi för att ta arbetet dit man önskar, säger en av rapportförfattarna Julia Tideström, legitimerad psykolog vid Attityd i Karlstad AB.

Arbetet mot psykisk ohälsa har följt en positiv trend under flera decennier. Foto: Myndigheten för civilt försvar

Försvarmaktens första satellit är i omloppsbanan

DEN 3 MAJ SÄNDES Försvarmaktens första militära spanings- och övervakningssatellit upp i rymden. Försvarmaktens nya satellit är en del i det militära rymdprogrammet där Sverige expanderar sin närvaro i rymden med ett tiotal satelliter de kommande åren, skriver Försvarmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Vår expansion i rymdomänen har gått i rekordfart. Nu har vi en nationell förmåga och egna system på plats i rymden. Det ger oss en bättre bild av vårt operationsområde, inklusive svårövervakade områden som Arktis, och områden vi tidigare inte kunnat övervaka. Det här skapar bättre förutsättningar för Sverige och Natos försvarsförmåga, och bidrar till vår förmåga att upptäcka och bekämpa hot på långa avstånd, säger

Försvarmaktens rymdchef, flottilljämral Anders Sundeman.

Satelliten tillverkas av Planet Labs och tar högupplösta bilder från en låg omloppsbanan (Low Earth Orbit, LEO). Satelliten sändes upp av SpaceX Falcon 9-raket från Vanderberg rymdbas i Kalifornien i USA.

Försvarmakten är nu operativa i rymdomänen. Foto: Planet Labs

Myndigheternas planering av krigsorganisation stärks

MYNDIGHETEN för civilt försvar publicerar nu två nya vägledningar som ska ge beredskapsmyndigheterna ytterligare stöd i arbetet med att planera och organisera sin verksamhet inför och vid höjd beredskap.

Vägledningarna utgår från de krav som ställs i föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap, skriver Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Den första vägledningen handlar om krigsuppgiftsförteckning – ett strategiskt dokument där myndigheten

beskriver sina huvudsakliga uppgifter, prioriteringar och ambitionskrav för sin krigsorganisation.

Den andra vägledningen rör krigsarbetsordning, som reglerar hur myndigheten ska organisera och leda sin verksamhet efter beslut om krigsorganisation vid höjd beredskap. Krigsarbetsordningen kompletterar eller ersätter den ordinarie arbetsordningen och säkerställer de särskilda behov av bland annat ledning, uppgiftsfördelning, beslutanderätt, ansvar och former i övrigt som behövs för myndighetens krigsorganisation.

Sverige deltog i världens största cybersäkerhetsövning

LOCKED SHIELDS 2026 genomfördes 13-24 april där över 4 000 personer deltog från 42 länder, uppdelade på 16 lag. Sverige deltog i lag tillsammans med Frankrike och placerade sig på tredje plats, skriver Försvarmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Locked Shields arrangeras årligen av NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE) och är en av världens största och mest komplexa internationella cybersäkerhetsövningar.

De svenska deltagarna kom från Försvarmakten, andra

myndigheter och civila aktörer där cirka 85 procent var från näringslivet. Under övningen har samverkan mellan militär och civil sektor utvecklats inom ramen för cybersäkerhet.

– Årets övning har fokuserat både på det tekniska spelet kring kritisk infrastruktur, juridiska frågor, kommunikation och strategisk beslutsfattning. I år har vi dessutom lagt fokus på ledning av cyberooperationer där stabsarbetet har utvecklats tillsammans med både militär och civil personal, säger överstelöjtnant Tomas Wallin, förbandschef 4.CFF.

Transportsamarbete mellan de nordiska länderna fördjupas

DE NORDISKA LÄNDERNAS transportsystem ska kunna användas säkert och effektivt över gränserna även vid kris och krig. Den överenskommelse som transportministrarna i de nordiska länderna gjorde i finländska Rovaniemi tidigare i år ger förutsättningar för ett mer harmoniserat nordiskt transportsystem, skriver Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Till grund för överenskommelsen ligger strategin Joint Nordic Strategy for Transport System Preparedness som tagits fram gemensamt av

länderna. Utöver de nordiska transportmyndigheterna medverkar Försvarmakten och Myndigheten för civilt försvar samt deras nordiska motsvarigheter i arbetet.

Beredskapssamarbetet gäller alla trafikslag, det vill säga luftfart, sjöfart samt spår- och vägtrafik.

Transportberedskap är inte enbart en nationell fråga, utan en gemensam säkerhetsfråga där robusta transportflöden är avgörande för såväl civil som militär rörlighet och världsstöd. Störningar i ett land får omedelbara konsekvenser hos våra grannländer.

ÖB tilldelad Ukrainas högsta hedersutmärkelse

ÖVERBEFÄLHAVARE Michael Claesson tilldelas den ukrainska försvarsministeriets högsta utmärkelse, Cross of Special Merit. Under en ceremoni på Kommandantstaben i Stockholm blev han den första - och hittills enda - svensken att ta emot utmärkelsen. Detta skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

I motiveringen framhålls ÖB:s och Försvarsmaktens viktiga stöd till landet under pågående krig och insatser för att stärka Ukrainas nationella försvar.

– Jag tar emot den här utmärkelsen med ödmjukhet. Samtidigt går mina tankar till det ukrainska folkets lidande, kampen som pågår och de uppoffringar som görs varje dag, säger Michael Claesson.

Han betonar att utmärkelsen också är ett erkännande av det breda svenska stödet till Ukraina:

– Det här är inte bara min utmärkelse. Den delas i praktiken

av alla de medarbetare och kollegor som har bidragit till Sveriges stöd till Ukraina sedan krigets början. Jag kommer att bära den med stolthet, men också med ett fortsatt ansvar.

Orden överlämnades i Stockholm av Ukrainas ambassadör Svetlana Zalishchuk. Foto: Ophelia Larsson / Försvarsmakten

Marinens nya enhet övar i Bottenviken

LÄNGS NORRLANDSKUSTEN finns viktiga industrier och den civila sjöfarten i Bottenviken ökar.

Andra marina basbataljonen ur Stockholms amfibieregemente är en ny enhet som tidigt i våras genomförde en bataljonsövning i området, berättar Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida. Den handlade om att öva logistikförsörjning tillsammans med hemvärnsförband ur Norra militärregionen. Viktiga totalförsvarsaktörer i Västernorrland deltog jämte Försvarsmaktens förband.

Över 90 procent av Sveriges import och export passerar

någon gång en hamn, vilket gör sjöfarten mycket viktig. Huvuddelen av Sveriges befolkning och viktig industri återfinns längs kusten.

– Bataljonen ska på kort tid kunna flytta sig till en ny plats och därifrån leverera allt från drivmedel, livsmedel, ammunition och tunga vapensystem till både marinens fartyg och amfibiestridskrafter, säger överstelöjtnant Gustav Thörnblom, chef för Andra marina basbataljonen och övningsledare för Nifelheim.

Andra marina basbataljonens under tidigare övning i Västernorrland. Foto: Maja Hansson / Försvarsmakten

Tillgången på livsmedel och dricksvatten i kris och krig stärks

STÖRNINGAR I försörjningskedjor, begränsad transportkapacitet och svårigheter att få fram reservdelar kan leda till att kritisk utrustning står stilla. Det kan snabbt påverka både livsmedels- och dricksvattenförsörjningen.

Med så kallad additiv tillverkning, 3D-printning, går det att tillverka eller laga vissa reservdelar för livsmedels- och dricksvattenproduktion. Det kan vara ett sätt att hålla igång produktion vid störda leveranser i kris och krig. Det visar ett projekt som forskningsinstitutet RISE genomfört på uppdrag

av Livsmedelsverket, berättar Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Myndigheten för civilt försvar har sedan 1 juli 2025 ett särskilt uppdrag som nationell samordnare för försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskap handlar om att planera för att samhället vid kriser, krigsfara och krig har tillgång till de varor och tjänster som är nödvändiga för att trygga befolkningens överlevnad, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till det militära försvarets förmåga.

HMS Orion får ny roll

SIGNALSPANINGSFARTYGET HMS Orion byggs om för att användas som plattform för förmågeutveckling i marinen, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida. Fartyget väntas återgå i tjänst med nya uppgifter i början av 2028, då med en besättning av innovativt slag.

Efter 39 år i tjänst togs signalspaningsfartyget HMS Orion ur bruk i november 2023 och ersattes av HMS Artemis. Som en del i marinens arbete med utveckling och innovation är inriktningen att HMS Orion ska få ett nytt liv.

Denna gång som plattform för experimentdriven förmåge-

utveckling med fokus på övervakning av kritisk undervattensinfrastruktur och förmåga att skapa redundans i sjögående signalspaning. Just nu ligger hon på varv för en omfattande översyn.

– Orion var sliten när hon togs ur bruk 2023 och genomgår en översyn för att återigen bli sjövärdig. Planen är att hon efter provturer till sjöss ska gå in på varv igen för att modifieras mot sina nya uppgifter innan hon återgår till förband och blir en del av ordinarie verksamhet, säger kommendör Marko Petkovic, marinens operationschef.

Ny motorbåt sjösatt

MINDRE SNABBGÅENDE motorbåt, MSMB 200, är en arbetsbåt som just nu utvecklas av Marinen tillsammans med FMV och industrin. Under våren har tester genomförts i förbandsmiljö där Försvarsmaktens krav validerats, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Med Försvarsmaktens tillväxt finns ett ökat behov av båtar för transporter av trupp och materiel. Den nuvarande båtparken är ålderstigen eller behöver omfördelas för att bättre möta krigsförbandens behov.

– MSMB 200 blir en försvarsmaktsgemensam enhetsbåt

som främst tilldelas Hemvärnets båtplutoner, men även andra förband och enheter med kustnära uppgifter, säger Daniel Gunnergård, materielområdesansvarig vid Marinstaben.

Försvarsmakten gav FMV uppdraget att anskaffa båten 2024 och ett ramavtal är tecknat med Svekon, som tillsammans med Nimbus tillverkar MSMB 200 i Finland.

– Båten har visat sig vara stabil, lättmanövrerad och uppfyller de mål som Försvarsmakten ville uppnå med anskaffningen, till exempel att det ska vara enkelt att utbilda behöriga båtförare.

Militär och civila aktörer i samövning

VÄSTRA OCH MELLERSTA militärregionen övade tillsammans med civila aktörer – där fokus var att öva de högsta beslutsfattarna under höjd beredskap, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Under två dagar fick beslutsfattare från Mellersta civilområdet stå i stormens öga när det var dags för en högre regional ledningsträningsövning.

Med sina sju länsstyrelser, sju regioner, tre polisregioner och två militärregioner är Mellersta civilområdet det största civilområdet i Sverige – där både Mellersta och

Västra militärregionen ingår. När det var dags att starta övningen på Försvarsmaktens övningsområde var nästan 300 deltagare på plats.

– Den stora framgången med den här övningen är att alla är med på plats. Ska vi utveckla och bygga det här samarbetet vidare är det viktigt att vi gör det tillsammans, säger major Görgen Karlehav, chef samverkansavdelningen på Mellersta militärregionen.

Fokus i övningen var högsta beredskap – och för de civila aktörerna att stödja Försvarsmakten i sitt uppdrag.

Samarbetet mellan Astrid Wild och Försvarsmakten ska pågå i tre år. Foto: Victor Hilding / Försvarsmakten

Nya AI-modeller utmanar vår cybersäkerhet

I EN DEBATTARTIKEL i Dagens Industri 27 april, som sammanfattas på FRA:s hemsida, skriver John Billow, chef för Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) vid FRA om de nya AI-modellerna som utmanar vår cybersäkerhet.

AI-modellerna skapar nya utmaningar för cybersäkerheten och förändrar snabbt hotbilden. Teknikutvecklingen gör det möjligt att identifiera fler sårbarheter och utveckla mer avancerade angrepp, vilket ökar pressen på verksamheter att stärka sitt skydd.

Samtidigt som AI kan användas för att förbättra försvarsförmågan

bedöms hotaktörer på kort sikt kunna få ett övertag. Det ställer högre krav på grundläggande cybersäkerhetsåtgärder, snabbare uppdateringar, stärkt incidenthantering och förmåga att återställa verksamhet efter angrepp.

Budskapet är att det är hög tid att agera. Cybersäkerhet lyfts som en central del av Sveriges motståndskraft, där nära samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och akademi blir avgörande för att möta den nya AI-drivna hotmiljön.

Piloter övar landning på landsväg

UNDER FEM INTENSIVA DAGAR har Blekinge flygflottiljs piloter övat på att operera på kortbana i Hagshult inom ramen för övningen Aurora 26, berättar Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

Syftet är att bibehålla och utveckla förmågan till regional spridning för att bli mindre sårbar mot yttre hot. Kortbanor och strategiskt placerade uppställningsplatser för stridsflygen spelar en viktig funktion för att öka spridningsförmågan inom basen. I Hagshult finns två kortbanor, som kan användas ifall huvudbanan skulle slås ut.

– Jas 39 Gripen är specifikt framtagen för att kunna operera på kortbanor, som är både kortare och smalare än en huvudbana, säger Robin Ohlsson, överstelöjtnant och divisionschef på 171:a stridsflygdivisionen på Blekinge flygflottilj.

En kortbana är endast 800 meter lång och liknar till utseendet en landsväg förutom att början och slut markeras med en målad tröskel som sedan övergår till taxiväg. Det korta avståndet ställer höga krav på pilotens förmåga att vara fokuserad, observant och ha kontroll över förutsättningarna.

Försvarsmakten tar fram anpassade kläder för kvinnor

FÖRSVARSMAKTEN inleder ett unikt samarbete med outdoor-företaget Astrid Wild för att ta fram underkläder för kvinnor samt gravidanpassningar till uniformssystemet, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

För ett robust och uthålligt försvar behöver alla medarbetare ha samma förutsättningar att lösa sina uppgifter. En central del i detta är funktionell och hållbar personlig utrustning.

– Kvinnor ska självklart ha samma förutsättningar som män att kunna verka och utföra sitt uppdrag i Försvarsmakten.

Vi har hitintills vidtagit en rad åtgärder för att skapa de förutsättningarna. Nu behöver vi hitta vägen framåt för en hållbar lösning. Vi är därför mycket glada för samarbetet med Astrid Wild, säger Kent Nysten, samordnare av projektet och resursförvaltare vid Försvarsmaktens stödenhet.

Astrid Wild drivs av Maria Paulsson Rönnbäck och Jemina Pomoell. De startade sitt företag 2019 utifrån ett starkt friluftsintrasse men där de såg att kläderna ofta utgick från en passform för män.

Bino-25 – Försvarsmaktens nya bildförstärkare

FÖRSVARSMAKTEN har köpt in nya binokulära bildförstärkare, Bino-25, som nu ulla ut på flertalet förband. Det är flygbasjägarna som drivit anskaffningen – ett förband som historiskt sett varit pionjärer med bildförstärkare inom Försvarsmakten, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– För förband som i huvudsak arbetar i mörker är det viktigt med rätt materiel för att öka chanserna till överlevnad i strid. De nya systemen är fusionerade

bildförstärkare med bättre prestanda och allt-i-ett-funktioner, säger Mattias, utvecklingsofficer på flygbasjägarna.

Till skillnad från föregångaren Mono12 ger Bino-25 ett förbättrat djupseende tack vare två bildrör och vit fosfor-teknik, vilket ger högre bildskärpa och en mer naturlig känsla för ögonen. Systemet integrerar även värmekamera, vilket markant ökar förmågan att upptäcka och identifiera fiender utan att behöva använda vapnets kikarsikte.

Sverige stödjer Ukraina med minröjning

UKRAINA ÄR IDAG världens mest minerade land och står inför en stor utmaning när det gäller explosiva lämningar efter krig. För att möta denna historiska utmaning trappar Myndigheten för civilt försvar upp stödet till Ukrainas minröjningsarbete, berättar Myndigheten för civilt försvar i en artikel på sin hemsida.

– Upp till en femtedel av den landyta som kontrolleras av Ukraina kan vara påverkat av explosiva föremål, säger Magnus Bengtsson projektansvarig för ett av myndighetens minhangerings-

projekt. Det gör Ukraina till världens mest minerade land.

Myndigheten för civilt försvar har pekat ut Ukrainas minhangering som ett av fem särskilt prioriterade stödområden. Under 2026 omfattar stödet till minhangeringsförmåga 114 miljoner kronor. Stödet är finansierat av Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Sida.

Arbetet kommer att pågå i många år framöver. Men varje meter rensad mark är en vinst – för Ukraina, för Europa och för mänsklig säkerhet som helhet.

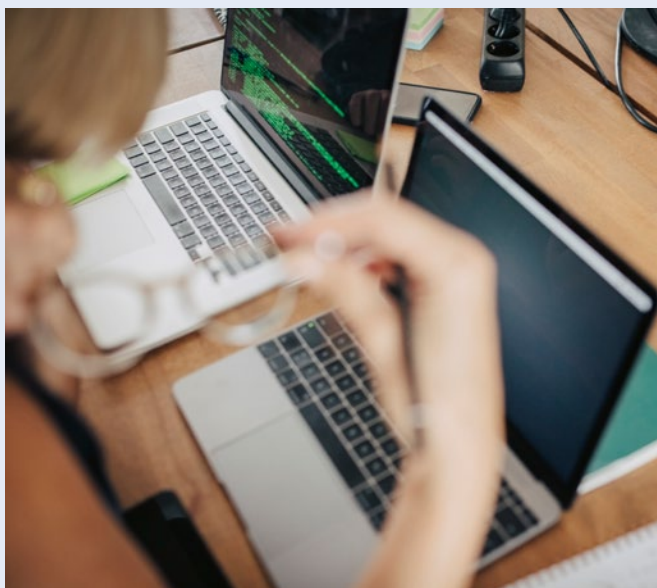
Många cyberangrepp kopplas till geopolitiska händelser

MYNDIGHETEN för civilt försvars årsrapport om cyberincidenter visar på en låg andel cyberangrepp i incidentrapporter under 2025. Samtidigt pekar globala trender på att det har skett en utveckling av cyberangrepp under de senaste åren, skriver Myndigheten för civilt försvar i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Flera av de källor myndigheten har analyserat har visat att cyberangrepp ofta har en geopolitisk koppling. Det har exempelvis utförts överbelastningsangrepp i samband med val, i samband med Sveriges och Finlands

inträden i Nato, angrepp mot it-system i pågående geopolitiska konflikter, leveranskedjeangrepp mot ukrainska och europeiska leveranskedjor för vapen och humanitärt bistånd.

– Källorna som har analyserats visar att det har skett en utveckling av cyberangrepp under 2023 till 2025. Det understryker vikten av att verksamheter jobbar systematiskt med sitt cybersäkerhetsarbete. Det är centralt för att öka motståndskraften och stärka det civila försvaret, säger Mathias Antonsson, sektionschef för strategisk analys.

Myndigheten för civilt försvar rekommenderar alla verksamhetsutövare att se över myndighetens rekommendationer. Foto: Myndigheten för civilt försvar

Fem länder i ett enat luftförsvar

NORDIC AIR POWER är ett samarbete mellan de nordiska länderna som syftar till att de ska kunna verka tillsammans fullt ut i alla konfliktivåer, inklusive i den vardagliga verksamheten. I centrum står Nordic Division där de nordiska länderna möts för att samarbeta, sida vid sida, i CAOC Bodö – Natos luftoperativa centrum i Norge, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

CAOC Bodö etablerades i oktober 2025 med syfte att öka Natos förmåga att leda luftoperationer i alliansens norra region. På samma plats har även

Nordic Division inrättats som en unik organisation till vilken samtliga nordiska länder bidrar med personal och specifika kompetenser. Här koordineras luftoperationer över hela Norden, både i fredstid och vid kriser, och man säkerställer att man kan genomföra gemensamma insatser även innan Nato aktiverar Artikel V.

– De som arbetar här representerar sitt eget land, samtidigt som de är en del av Nato och en del av det nordiska samarbetet, säger överste Jörgen Axelsson, chef för Nordic Division.

Några av personalen som verkar för Nordic Division i Bodö, Norge. Foto: Petra Blomqvist / Försvarsmakten

AI används för materialdesign

RADARABSORBENTER är material som gör det svårare att upptäcka föremål med hjälp av radar. Nu undersöker forskare på FOI om maskininlärning kan användas för att förbättra deras design.

– Utfallet kan bli väldigt annorlunda jämfört med det traditionella, säger forskaren David Gustafsson i en nyhetsartikel på FOI:s hemsida.

Att med hjälp av olika tekniker dölja militära farkoster, trupper och utrustning från upptäckt via till exempel radar eller

ekolod brukar kallas stealth-teknologi. En sådan teknik är radarabsorbenter.

– Det är strukturer som placeras på höljet av farkoster. När det sedan kommer radarvågor utifrån så absorberar strukturen energin i radarvågorna så att de inte studsar tillbaka, vilket gör det svårare att läsa av var farkosten befinner sig, säger Tomas Wilkinson som är forskare på enheten sensornära dataanalys och simulering på avdelningen Cyberförsvar och ledningsteknik.

Nyhetererna är sammanställda av NICLAS FRANKLIN.

B**Posttidning**

Ej retur

20273870

Avsändare: Svenska Försvarsutbildningsförbundet, Box 5034, 102 41 Stockholm

DU HAR 25 % RABATT

Som medlem i Försvarsutbildarna får du 25 % rabatt på logi hos våra kursgårdar i Ånn, Väddö, Fårö, Halmstad och Höllviken när du bokar boende med frukost.

Våra kursgårdar ligger i natursköna miljöer och erbjuder bekvämt boende, god mat och goda möjligheter till både avkoppling och upplevelser i omgivningarna.

Ta del av ett förmånligt medlemskap och kombinera utbildning, gemenskap och trivsel i inspirerande miljöer.

Välkommen att boka!

Lärde du dig något nytt när du läste tidningen?
Ge den vidare så att kunskapen kan spridas till fler.